

POLITINIAI SŪKURIAI

Margaret Thatcher pavyzdys Gorbačioviui

Vytautas Meškauskas

Po kiekvieno didesnio karo žmonija stengėsi sudaryti pasaulinę struktūrą ilgesnei taikai išlaikyti. Napoleoną pasekė "Šventoji santarvė", Pirmąjį pasaulinį karą – Tautų Sąjungą, Antrąjį – Jungtinių Tautos. Pereitą savaitę Paryžiuje palaidojus šaltąjį karą, jo vietoje Europoje liko gana silpna Konferencija Europos Saugumui ir Bendravimui, bei susitarimas išlaikyti Vakarų ir Rytų karines pajėgas vienodame lygyje.

Tą susitarimą gyvenimo įvykiai pralenkė, JAV ir D. Britanijai prireikus perkelti savo kariuomenės dalis iš Europos į Persijos įlankos rajoną, o Sovietijai turint atitraukti savo karius iš buv. Varšuvos pakto valstybių, nes ten nėra ką jiems veikti.

Pagaliau įvykiai Vid. Rytuose privertė ne tik perkelti karines pajėgas, bet ir ieškoti naujos pasaulinės taikos užuomazgos. Valstybės D-tui pasisekė sudaryti net 106 valstybių koaliciją Jungtinėse Tautose prieš Sadam Husseiną. Kas dar svarbiau už tą skaičių – toje koalicijoje dalyvauja, nors ir ne noriai, Sovietija ir Kinija.

Tiesa, koalicija kol kas sutaria tik dėl blokados, o ne karinių veiksmų, bet neatrodo, kad kas nors prieš juos įsakmiai pasisakytų. Jei blokada nepadės, juk reikės ką nors daryti. Atrodo, kad šią savaitę bus priimtas nutarimas, reikalui esant, pavartoti prievartą.

Įvykiai Persijos įlankoje aptemdė džiaugsmą dėl šaltojo karo pabaigos. Ir ne tik jie. Visai Rytų Europai grąso žiemos badas su sunkiai numatomomis pasėkomis. Nemažą dėmesį sužadino ir britų premjerės Margaret Thatcher nelauktas, bent užsienyje, atsištatydinimas. Visa tai rodo, kad gyvenimas nestovi vietoje.

Žodžiu – tarptautiniai horizontai tamsūs, nors ateities kontūrai ryškiai geresni už praeitį ir dabartį. Pereitą šestadienį paskelbtas Gorbačiovo planas (neoficialų tekstą skelbiame 7 psl.), vietoje įgriusios SOVIETINIŲ respublikų sąjungos sudaryti SUVERENINIŲ respublikų uniją, iš pirmo žvilgsnio, ir ypač žiūrint iš užsienio, yra nemaža pažanga, palyginus

su tuo kas buvo.

Pabaltijo respublikos jį atmetė, kaip per mažai jų suverenumą užtikrinantį – toks jų ėjimas simpatijų Vakaruose nedaug teiššaukė. Visame pasaulyje esama tendencijos jungtis, bet ne skirtis. Kai "Meet the Press" NBC programoje kolumnistas R. Novak paklausė Z. Brzezinskio ir J. Kilpatrick, ar JAV neturėjo stipriau palaikyti Europos Saugumo ir Bendravimo Konferenciją Pabaltės atstovų įsileidimą, abu JAV užsienio politikos autoritetai pareiškė, kad šiuo atveju buvo pasielgta teisingai. Negalima buvo trukdyti seniai sutartam finalui, kuris praktiškai visiems ir taip naudingas.

Lietuvos likimas daugiau priklauso nuo įvykių pačioje Sovietijoje – ir ypač jos didžiausioje respublikoje, Rusijoje – negu nuo simpatijų Vakaruose. Taip žiūrint, dėmesio vertas yra Rusijos respublikos užsienio reikalų ministro Andrei Kozyrev straipsnis N.Y. TIMES.

Jis primena, kad ilgą laiką sovietų diplomatai kovojo, kad vakariečiai jų krašto nevadintų tiesiog Rusija, tačiau dabar Rusijos balsas užsienio politikoj didėja. Nors dar esą sunku pasakyti, kaip bus toliau, Rusija tampa savarankiška. Ji jau turi sudariusi sutartis su kitom respublikom ir tampa centru, apie kurį sukasi kitos suverenės to rajono res-

(Nukelta į 7 psl.)

Lietuvių Fondo pokylyje lapkričio 10 d. Martinique salėje. Iš kairės: H. Ostis, M. Remienė, V. Kleiza, St. Baras, A. Razma, E. Barienė ir A. Juodvalkis.

Lietuvių Fondas baigė penktąjį milijoną!

Juozas Žygas

Ši džiugi žinia fondo darbuotojams, veikėjams ir visuomenei buvo pranešta, per fondo banketą, kuris įvyko lapkričio 10 d. Martinique pokylių salėje. Svečių prisirinko pilna salė. Gal būtų ir daugiau dalyvavę, bet pritrūko vietų. Dalyvavusieji gal nenujautė, kad jie dalyvauja istoriniame renginyje. Fondo tarybos ir valdybos žmonės jautė, bet atvirai apie tai nekalbėjo.

Banketą atidarė Ramona Steponavičiūtė, fondo tarybos narė, gražiu, poetišku lietuvišku žodžiu. Ji yra jaunoji fondo darbuotoja kuri gražiais, vaizdžiais rašiniais išcina į anglišką ir lietuvišką spaudą. Tuomet pakvietė St. Barą, fondo tarybos pirm., ku-

ris pasveikino susirinkusius ir pranešė malonią žinią, kad penkių milijonų tikslas jau su perviršiu yra atsiektas. Šią žinią susirinkusieji sutiko gausiu plojimu. Bankų procentams krentant, reikia didesniu tempu didinti pagrindinį kapitalą, kad paskirstymo suma nemažėtų, bet didėtų. Nes ir prašančiųjų eilės ilgėja.

Fondas pinigus ne tik krauna, bet ir dalina – iš jo trykšta gyvybės šaltinis, kuris gaivina lietuvišką veiklą. Be to šaltinio daug lietuviškų žiedų, būtų jau seniai nudžiūvę. Be jo, lietuviškos veiklos puokštė, nebūtų tokia graži. Tad buvo iškviestas Povilas Kilius, pelno skirstymo komisijos pirmininkas, kuris

rankoje turėjo nemažą krūvelę vokų, kuriuose buvo stipendijų čekiai. Jis kartu su tarybos pirm. St. Baru, kvietė stipendininkus ir jiems įteikė vokelius su čekiais. Viso buvo 19 stipendininkų, iš kurių 12 iš Lietuvos.

Vėliau, prasidėjus šokiams, besikalbant su pobūvio dalyviais – teko pajauti priegaidę, kad besirūpindami tėvynainiais, neužmirštume ir išeivijos. Atrodo, kad nuotaikos keičiasi. Pereitame fondo suvažiavime daugelis vadovavosi jausmais, tad kuo skubiausiai norėjo remti atgimstančią tėvynę. Dabar, praėjus atgimimo euforijai, ir vadovaujantis sveiku protu, rūpinamasi kad sunkiai sukrauti pinigai nebūtų lengvai išleisti. Dabartiniu metu, dar nėra jokių galimybių, pinigų į Lietuvą perkelti. Be to, ir atcityje darant tokį žingsnį, dar reikėtų labai gerai apgalvoti.

Algirdas Ostis, fondo valdybos pirmininkas, padėkojo fondo pradininkams, darbuotojams ir aukotojams, be kurių dosnių aukų fondas nebūtų išaugęs. Pasidžiaugė, kad šiais metais fondas paaugo virš 450,000 dol.. Tai patys geriausi fondo metai, nors atrodė, kad dėmesys Lietuvai gali sumažinti aukų plaukimą. Bet to neįvyko. Šiuo metu fonde yra 6300 narių, iš kurių gal tik 3500 tėra gyvų. Tai yra žymiai per mažas procentas lietuvių, kurie akty-

(Nukelta į 4 psl.)

Lietuvių Fondo pokylyje dalis stipendininkų su fondo atstovais. Iš kairės: M. Tijūnėlis, G. Butts, P. J. Tamulaičio ir D. Brazaitis.

Lietuviai sovietų armijoje ir Vokietijoje. - M. Thatcher atsistatydinimas. - Prezidento rinkimai Lenkijoje.

Net 2.814 lietuvių tarnauja sovietų armijoje, dar esančioje Vokietijoje. 54 jų karininkai, 62 praporščikai, 412 – seržantai, 7-ni negrįžo iš atostogų Lietuvoje ir jiems iškeltos bylos. Vienas lietuvis yra ir tų 15 karių tarpe, kurie pabėgo į federalines Vokietijos buv. teritoriją, kur sovietai negali įeiti ir paprašė ten politinio prieglobsčio. Taip rašo LIETUVOS RYTO spec. korespondentas Virginijus Gaivenis, neseniai buvęs Vokietijoje kartu su Respublikos jaunuolių karinės tarnybos reikalų komisijos inspektorėm Dalia Tarailiene ir Meile Kirdaite. Juos ten priėmė TSRS ginkluotųjų pajėgų kariuomenės Vakarų grupuotės politinės valdybos viršininko pirmasis pavaduotojas gen. maj. Aleksejus Kozlovas, prieš 10 metų pats tarnavęs Vilniuje.

Dabartinis kariuomenės uždavinys nėra ruošti kovai, bet pasitraukimui iki 1994 m. pabaigos. Pirmieji transportai jau išvyko į Ukrainą. Į Lietuvą perkelti dalinius nenumatyta. Su kareivių įkurdinimu kitur problemų neesą, bet trūksta butų karininkų šeimoms. Naujom statybom Vokietijos pažadėtų 12 bilijonų markių gali neužtekti.

Vokietijoje tarnauti geriau, nes eiliniai gauna 25-30 markių kišenpinigių mėnesiui, o puskarininkai net 75, už kurias gali prisipirkti Sovietijoje trūkstančių gėrybių. Artūras Visockis iš Gargždų skundėsi, kad vokiečiai į tarybinius karius žiūri lyg į bezdžiones zoologijos sode. Glosto, fotografuoja ar paprasčiausiai šaiposi. Būna, kad obuolių nuograužom ar AKMENIMIS APMĖTO. Kai kurie kariai svajoja po karinės tarnybos pasilikti Vokietijoje uždarbiauti.

LIETUVOS AIDO spec. korespondentė Aurelija Liauškienė Maskvoje kalbėjosi su SSR oro pajėgų Maskvos karinės apygardos vadu gen. lt. N. Antroškinu. Iš jo apygardos pabėgo 25 lietuviai. 11-kos jų gyvenvietės jau žinomos ir laukiama jų grįžimo pažadėjus nebausti. Aviациijoje esą lengviau tarnauti, nes ten daugiau karininkų negu kareivių. Kas penktas kareivis faktinai yra netinkamas tarnybai dėl savo sveikatos stovio. 50% debilai (nepilnai protiniai išsivystę), teisti, narkomanai, alkoholikai. Aviациijoje padėtis geresnė. Pats vadas per mėnesį gaunąs tiek – kiek nor-

maliai užsienio valstybėje, bedarbiai gauna pašalpos. Pasikalbėjime dalyvavęs pulkininkas Laptenas, kalbai nukrypus į ateities galimybes, pareiškė: "Čia kaip šeimoje – reikia trumpam išsiskirti, kad pamatytum, įvertintum buvusio partnerio privalumus ir vėl sueiti".

KAUNO TIESA praneša, kad buv. ministrų tarybos kanceliarijos dir. Mykolui Žilinskui paskirta 250 rublių personalinė pensija. Jis pabėgo 1940 m., Vokietijoje prekiaavo paveikslais, kurių daug dovanojo Lietuvai.

D. Britanijos premjerės atsistatydinimas kiek primena W. Churchillio pasitraukimą. Žmogus išgelbėjo britų imperiją, o nedėkinga tauta jį pavarė iš ministrų pirmininko pareigų. Mat gyvenimas nestovi vietoje ir vakarykščiai metodai jau nežada gerų rytojaus.

Tiesa, M. Thatcher nepralaimėjo rinkimų. Ji pasitraukė įtikinta, kad jos partija tikrai negali laimėti rinkimų jei ji jai vadovaus. Be jos konservatoriai gali dar kartą laimėti. Jos populiarumą masėse paskandino D. Britanijos sunki ūkinė padėtis, sparti infliacija, mokesčių padidėjimas ir, svarbiausia, jos nenoras greičiau ir sandariau įstoti į Vakarų Europos ūkinę bendriją. Ji labai priešinosi bendros valiutos įvedimui, kurios pageidauja visi kiti tos bendrijos nariai, vietoje to sutikdama su ja tik kaip pagelbine, o ne pagrindine ir vienintele valiuta.

Vietoje išiliejimo į naują Vakarų Europą, M. Thatcher bandė toliau vystyti 'specialius ryšius' su JAV, globalinėje politikoje neatitraukdama nuo JAV, kurių du prezidentai – Reaganas ir Bush – buvo jai ideologiškai ir asmeniškai artimi.

Naujų rinkimų D. Britanijoje laukiama 1992 metais. Iki to laiko didesnių pasikeitimų JAV - D. Britanijos santykiuose nelaukiama. JAV yra už tampsnę Europą, išskyrus aukštą maisto kainų palaikymą, kas trukdo jų eksportui į Europą. Europiečiai daugiau rūpinasi savo ūkininkų gerbūviu negu amerikiečiai, nes Europoje ūkininkų (ir balsuotojų) yra tris kartus daugiau negu Amerikoje.

Komunizmas Lenkijoje taip smarkiai ištirpo, kad prezidentas Jaruzalskis pasijuto neturintis jokio pagrindo po kojomis ir atsistatydino.

Normaliai priimama nauja konstitucija ir po to renkamas prezidentas. Lenkijoje, kaip dažnai pasitaiko, tas procesas vyksta atvirkščiai. Tik išrinkus prezidentą bus svarstoma jo teisių sumažinimas ar paplatinimas, kurių ir Jaruzalskis turėjo nemažai.

Kadangi Lenkijoje, panašiai kaip Lietuvoje, partijos dar nėra išsivysčiusios, per rinkimus nulems asmenybės o ne partijų patiektos programos ar idėjos. Tokioje situacijoje favoritu buvo laikomas SOLIDARUMO vadas Lech Walesa. Jis vadovavo tam sąjūdžiui, tačiau jam trūksta žinių valstybės tvarkymui. Už tat nenuostabu, kad prieš jį stėjo buvęs jo patarėjas Tadeusz Mazowiecki, dabartinės vyriausybės ministras pirmininkas.

Reikia pripažinti, kad toji vyriausybė pakeliui į laisvą ūkį nuėjo daug toliau negu Čekoslovakijos ir Vengrijos. Infliacija labai sumažėjo, krautuvės pilnos prekių, tik deja, darbininkų uždarbiai maži ir jų tarpe daug bedarbių. Faktinai kito kelio į kapitalizmą ir nėra, bet vyriausybė negali būti populiari.

Priešrinkiminei kampani-

■ Iš kitos pusės

Šiais metais Lietuvoje laikraščius galima buvo užsiprenumeruoti iki lapkričio 15 d. Tai padeda planuoti, bet antra vertus mažina norą kasdien kovoti už naują skaitytoją. Įdomu, kiek skaitytojų išlaikys LIETUVOS RYTAS, kuris, kaip KOMUNISTŲ TIESA, turėjo fantastišką skaitytojų skaičių – 600,000 ir dabar dar turi 550,000. Nors pavadinimas kitas ir leidėjas kitas – dabar jis pats save leidžia, – tačiau iki šiol jis dar nepajėgė atsikratyti blokados pasėkų. Vis dar keturių nedidelių puslapių su atsiprašymu: Blokados numeris.

Vartant naujai gautą laikraščio glėbį malonią staigmeną patiekia KAUNO TIESA – nepriklausomas Kauno dienraštis, kurio leidėju pasirašo redaktorių kolegija, o vyr. redaktorė yra Teklė Mačiulienė. Prieš kurį laiką, ieškodama geresnės išraiškos, Kauno Tiesa savo pavadinimą buvo nukėlusį į pirmo puslapio apačią. Dabar jis jau įprastoje vietoje ir laikraštis labai gražiai sulaužytas. Malonu pavartyti ir paskaityti (tiražas 113,000). Sveikiname!

Atrodo, kad jai kiek įtakos turėjo RESPUBLIKA, kuri atrodo savo antraštėm nori pagauti praeivį ir iš kitos pusės gatvės, kas nevisai suprantama turint galvoje, kad daugumas skaitytojų gauna ją paštu. Pagal principą – kad ir nežmoniška, bet vis kitoniška, – RESPUBLIKOS vėlinių dienų 32 psl. Nr. pasipuošė labai stambių raidžių antrašte: VĖLINIŲ VAKARĄ MELSKIMĖS UŽ VISUS, KURIE LAIMINGAI PASIEKĖ DANGŲ! Juk atrodo, kad tokiu atveju maldos jau buvo išklaustos!

Kaip ten būtų, didžiausia konkurencinė kova vyksta tarp RESPUBLIKOS (140,000 tiražas) ir LIETUVOS AIDO (50,000), kuris savo išvaizdą irgi gerokai pagyvino, sakyčiau RESPUBLIKOS pavyzdžiu. Matyti, tokia tendencija turi pasisiekimo. Algirdas Patackas, mums negirdėtas ir nepristatytas (AT deputatas?), grįžęs iš Italijos įvairių katalikiškų pareigūnų štai ką paskė LIETUVOS AIDE:

"Bevertant (Romos) bulvarinę "Respubliką" tampa aišku, kad lietuviškas atitikmuo yra anos benkartas, provincialis varijantas. Nusižiūrėta ne tik pirmojo psl. maketavimas, bet ir medžiagos išdėstymas. Aišku, sieja ir tas pats įtartinas kwapas, purvini metodai, užslėpta antikatalikiška tendencija. Tik mūsiškė labiau netašyta, kaip ir pritinka provincijai."

Tokia jau atvira kova vyksta ne nuo šiandien. Respublika, neva atjausdama silpną Lietuvos Aido prenumeratorių augimą, atspausdino blankelius jo užsakymui! Lietuvos Aido garbei reikia pasakyti, kad jis daugiau už kitus susirūpino skaitytojų užsieniuose išsigijimu. Jo energingas atstovas, berods frontininkas, skelbia, kad LA yra tąsa Lietuvojeėjusio dienraščio. Jis tačiau buvo ne valstybės, kaip dabar skelbiassi, bet tautininkų kontroliuojamas PAŽANGOS b-vės.

Ta proga įdomu, kad ATGIMIMAS paskelbė Kvėdarnos parapijos poros kunigų ir 97 parapijiečių pasirašytą nepriklausomybės pabaigoje raštą min. pirm. A. Merkiui, protestuojantį prieš Lietuvos Aido prieškatalikišką laikyseną ir prašant iš jo atimti oficiozo vardą ir t.t. Raštas saugomas parapijos archyve. (Jei taip – išeitų, kad jis nebuvo pasiūstas Merkiui.)

Nuklydus į nepriklausomybės laikus ... RESPUBLIKA paskelbė šiltą straipsnį apie Juozą Keliuotį ir jo N. ROMUVA. Straipsnio autorė I. Revaitienė žinias gavusi iš rašytojo Juliaus Būtėno, atsitiktinio žurnalo bendradarbio, kuris gyvenęs kartu su žurnalo administratorium K. Poškum. Tas teigė, kad N. ROMUVA gaudavo lėšų iš valdžios per prezidento kanceliarijos v-ką kun. P. Bielskį ir iš vyskupų per prof. B. Čėsnį.

Einant prie dar mažiau įtikėtinų dalykų ... TREMTINYS Politkalinių ir tremtinių sąjungos leidinys, tiražas 15,000, 15 Nr. skelbia:

"Tuo laiku (1945 m.) iš Anglijos atvykęs karininkas vesti derybas dėl paramos (partizanams). Bet netrukus visas komitetas, vienam saviškiui išdavus, pateko enkavedistams į rankas. Petras (Paulaitis) išvengė tuo laiku arešto, nes keletą valandų pavėlavo atvykti su anuo anglų karininku."

Kaip sakė viena švedė – fantazijos bitės, sykį išskridusios, taip padidėja, kad jau nebegali grįžti į tikrovės avilį.

(vrm)

Anglijoje Lietuvos Respublikos Aukščiausios Tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis susitiko su Didžiosios Britanijos ministre pirmininke Margaret Thatcher.

jai baigiantis Walesa vyravo su 38%, Mazowiecki - 25%. Trečia vieta tose varžybose atiteko su 19% nesenam išeiviui iš Lenkijos Stanislaw Tyminski, kuris turi Kanados ir Perų pilietybes ir ten sukėlęs nemažą kapitalą, kartais ir konflikte su ištatymais.

Laukdami ekonominio tebuklo nemažai žmonių Lenkijoje tiki, kad jiems reikia ne tik naujos sistemos, bet kapitalistinių polinkių, jau turinčių patyrimo, politikų.

Balsuoti galėjo ir Lenkijos pilietybę turintieji išeiviai. Jų dauguma simpatizuoja

Walesai. Perspektyvos ir mūsiškiams veikėjams?

Paskutinėmis žiniomis Walesa surinko, kaip ir buvo spėjama, kiek daugiau negu 40% visų balsų. Tokiu būdu už dviejų savaitių jis turės dar kartą rungtis su antrą vietą laimėjusiu Stanislaw Tyminski – prieš 20 metų emigravusiu į Kanadą ir Peru, ir ten praturtėjusiu, – kuris (23 prieš 16) nugalėjo min. pirm. Mozowieckį.

Vienas iš argumentų balsuoti už jį buvęs toks: praturtėjęs užsieniuose jis nevogs iš valstybės iždo.

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP.O. BOX 603206
CLEVELAND, OHIO 44103
Tel. (216) 431 - 6344
Fax 216 - 431 - 1614

6116 ST. CLAIR AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44103

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPEREDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS
DIRVA (USPS 157580)POSTMASTER: Send address changes to DIRVA
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published Weekly by
American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription
per year \$25.00 • Single copy 60 cents.Prenumerata metams \$25.00, pusei metų \$15.00 • Atskiros numerio
kaina 60 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu
nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nespausdinti straipsniai grąži-
nami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.**Išpėjimas Maskvai...**

Estija, Latvija ir Lietuva lapkričio 21 d. perspėjo Maskvą, kad jos priešinsis Maskvos pastangoms Baltijos valstybėse sugrąžinti Kremliaus tvarką. Perspėjimas paskelbtas Jurmaloje, Latvijoje, kur buvo susirinkusi Baltijos valstybių taryba.

Baltijos valstybių tarybos posėdžio tikslas buvo apsvarstyti reakciją į TSRS Aukščiausiosios Tarybos sprendimą sustiprinti prezidento Michailo Gorbačiovo vykdomosios valdžios galias, jam reikalaujant, kad respublikos pasirašytų naują sąjunginę sutartį. Tarp pasiūlymų, kuriems iš principo pritarta lapkričio 17 d., buvo sudaryti specialų organą, kuriam būtų pavesta užtikrinti, jog prezidento įsakai vykdomi visos sąjungos mastu. Jų nevykdymas gali vesti prie tiesioginio prezidentinio valdymo, suspenduojant vietinių valdžios organų ir asamblėjų galias.

Baltijos valstybių taryba paskelbė kreipimąsi į TSRS Aukščiausiąją Tarybą, kuria nurodoma, kad tai kas įvyko lapkričio 17-tąją buvo kišimasis į suverenių Baltijos valstybių ir žmonių teises. Tą dieną buvo leista skelbti grąsinimus panaudoti jėgą, kad sustabdžius Baltijos valstybių įstatymus ir demokratiskai išrinktas vyriausybes.

Baltijos valstybių taryba perspėja: "tokių grąsinimų akivaizdoje, pranešame, kad Baltijos valstybės pasinaudos savo neatimama teise priešintis smurtui. Baltijos valstybių gyventojai, parlamentai ir vyriausybės priešinsis naujai agresijai ir tragiškų įvykių, analogiškų 1940-tiems metams, pasikartojimui."

Baltijos valstybių taryba ragina TSRS Aukščiausiąją Tarybą sustabdyti bauginimo ir prievartinio spaudimo politikos prieš Baltijos valstybes eskaliaciją. Ji pareiškia, kad nors Latvija, Lietuva ir Estija neketina dalyvauti sąjunginėje sutartyje, jos yra pasiruošusios, kaip ir buvo iki šiolei, eiti į derybas ir pasiekti tarp-

valstybines sutartis su TSRS dėl politinių santykių ir dėl ekonominio ir kitokio bendradarbiavimo.

Baltijos Taryba taip pat paskelbė komunikatą, kuriame rašoma, kad ji, "atsižvelgdama į realią grėsmę trijų Baltijos valstybių nepriklausomybei, Latvijos, Lietuvos ir Estijos respublikų aukščiausiosioms taryboms siūlo sušaukti bendrą nepaprastąjį aukščiausiųjų tarybų posėdį, į kurį būtų pakviesti tarptau-

Sovietams reikalaujant, išprašė iš Paryžiaus konferencijos...

Pracitą savaitę Paryžiuje Lietuvos, Latvijos ir Estijos užsienio reikalų ministrai buvo išprašyti iš Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijos salės. Pasak Latvijos užsienio reikalų ministro Janis Jurkans, sovietų delegacija reikalavo Baltijos ministrų pasišalinimo, kitu atveju, sovietai patys grąsino apleisti konferenciją.

Nors Prancūzija visiems trims ministrams buvo išdavusi ypatingo svečio įgaliojimus dalyvauti konferencijoje, prieš atidaromąjį posėdį juos iškviėtė konferencijos

tinių organizacijų atstovai. Baltijos valstybių aukščiausiųjų tarybų atstovai turi nedelsdami pradėti šio posėdžio parengiamąjį darbą."

Kreipimąsi ir komunikatą pasirašė Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis, Latvijos Anatolijus Gorbunovas ir Estijos Arnoldas Riutelis.

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS****K R E I P I M A S I S**Į DEMOKRATINIŲ ŠALIŲ
SAUGUMO IR BENDRADARBIAVIMO EUROPOJE
PASITARIMO DALYVIŲ - TAUTAS IR VYRIAUSYBES

TSRS vadovybė vis atkakliau stengiasi sutrukdyti atstatyti Baltijos tautų teises, sutryptas prieš 50 metų, Stalinui ir Hitleriui sudarius nusikalstamą suokalbį. Kai kurie tos šalies politikai bei masinės informacijos priemonės mėgina Tarybų Sąjungą vaizduoti kaip demokratinę ir teisinę valstybę, siekiančią taikos ir bendradarbiavimo, nors jos elgėsi su Lietuva, Estija ir Latvija, pirmą kartą po 1940 metų aneksijos atstačiusiomis demokratines institucijas, liudija visai ką kitą. Nūnai Tarybų Sąjunga ketina dar negailestingiau negu Lietuvos blokadoms metu nutraukti ekonominius ryšius su Baltijos šalimis, kartu - kaip ir anksčiau - uzurpuodama jų suverenias teises per savo sienas laisvai palaikyti ryšius su pasauliu. Tokiu būdu planuojama uždaroje aplinkoje dirbtinai sukelti ekonominę katastrofą ir socialinius konfliktus, taip nuversti laisvai išrinktas valdžios struktūras, atstatyti komunistinę diktatūrą ir Kremliaus absoliutizmą Lietuvos, Estijos ir Latvijos teritorijose. Psichologiniam spaudimui naudojami neteisėti okupacinės kariuomenės veiksmai, jos vykdomų prievartos aktų demonstratyvus nebaudžiamumas, taip pat TSRS vadovaujančių sluoksnių bei asmenų tūžmingi ir grėsmingi pasisakymai.

Mes, Baltijos kraštų žmonės, esame prie naujos pavojingos destabilizacijos ir masinių nelaimių slenksčio šiame, iki šiolei palyginti ramiam, Europos regione. Taikų mūsų Baltijos kelią nori paversti susirėmimų gatve, nauja socialinių nelaimių zona. Mes priešinsimės tokiam įvykių posūkiui, bet agresyvioji valstybė turi kur kas daugiau galimybių, ir mes nematome, kas sulaikytų jos užsimojusią ranką. Vis dėlto, nors ir patyrę nusivylimų, mes su viltimi žiūrime į demokratines pasaulio šalis, kuriose gerbiama teisė, saugomos žmogaus laisvės. Mes tikimės poelgių, kurie užkirstų kelią mūsų nevilčiai ir dilemai, ar imtis žūtbūtinųjų gynybos veiksmų dėl savo laisvės, orumo ir išlikimo.

Vienas iš paramos būdų galėtų būti neatidėliotinas Baltijos valstybių nepriklausomybės klausimo įtraukimas į visų Saugumo ir bendradarbiavimo Europoje pasitarimo organų darbotvarkę. Čia neturėtų būti taikomas konsensuso su neteisėtu principas. Kas kita būtų poveikis neteisiam, kad jis priimtų teisųjų konsensusą.

V. Landsbergis

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS PIRMININKASVilnius,
1990 m. lapkričio 22 d.

organizacinio komiteto atstovas, nurodydamas, kad kai kurios neišsąveikintos delegacijos protestuoja prieš jų dalyvavimą. Todėl, pasak Amerikos Balso bendradarbės Paryžiuje Žibos Klimienės, konferencijai prasidėjus, Pabaltijo ministrai nebuvo įsileisti į salę. Po šio nelaukto incidento, Prancūzijos Užsienio reikalų ministras Roland Dumas su Baltijos ministrais tarėsi 45 minutes ir juos vaišino.

Grand Hotel viešbutyje sušauktoje Baltijos ministrų spaudos konferencijoje, kurioje nepasirodė Lietuvos užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas, Estijos ir Latvijos užsienio reikalų ministrai paskelbė, kad ministras Dumas jiems patvirtino sovietų ultimatumą. Pasaulinės laisvųjų Latvių Federacijos žiniomis, TSRS Užsienio reikalų ministras Eduardas Shevardnadze užprotestavo Prancūzijos suteiktus įgaliojimus pabaltiečiams ir pasiūlė Lietuvos, Latvijos ir Estijos ministrams įsijungti į sovietų delegacijos sudėtį. Baltijos ministrai šį pasiūlymą atmetė.

Pasak Amerikos Balso, plenarinėje sesijoje sovietų lyderis Gorbačiovas kalbos metu pasisakė prieš nacionalistinius judėjimus TSRS ir bet kokią sienų keitimą. Tačiau Danijos atstovas pareiškė, kad Baltijos valstybės turėtų pilnai dalyvauti Helsinkio procese, o tai idėjai pritarė Čekoslovakijos prezidentas Vaclavas Havelis.

Konferencijos išvakarėse, JAV Valstybės sekretorius James Baker susitiko su trijų Baltijos valstybių užsienio reikalų ministrais Paryžiuje. Po pasitarimo, Lietuvos Užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas spaudos korespondentams sakė, kad Valstybės sekretorius Baker pakartotinai užtikrina Amerikos paramą Pabaltijo valstybių dalyvavimui Helsinkio procese, nors nenurėdė kaip tą paramą konkrečiai išreikš.

Spalio mėnesio pradžioje Baker per Helsinkio pasitarimą New Yorke Pabaltijo ministrams tvirtino, kad JAV pritaria Estijos, Latvijos ir Lietuvos prašymui gauti stebėtojo statusą Helsinkio procese, bet sakė, kad vargu ar Pabaltijis sulauks reikiamo visuotinio pritarimo. Tačiau parama Pabaltijui auga: per Kopenhagos konferenciją š.m. birželio mėn. trys šalys parėmė Pabaltijį, o per ministrų pasitarimą New Yorke, skaičius padidėjo ligi devynių.

Pasak Valsybės departamento šaltinio, kurį Amerikos Balsas citavo su sąlyga, kad nebus atskleista jo tapatybė, tolesni JAV-Baltijos valstybių ryšiai stiprės. Kaip praneša Reuterio žinių agentūros korespondentas iš Paryžiaus, "daugelis JAV pareigūnų yra įsitikinę, kad Baltijos valstybių nepriklausomybė yra tik laiko klausimas ir nėra reikalo spausti Gorbačiovą pagreitinti neišvengiamo proceso."

Nepaisant šių tvirtinimų, keliasdešimt Amerikos senatorių neduoda prez. George Bushui ramybės ir prieš Paryžiaus konferenciją jį ragino viešai paremti Pabaltijo valstybių siekį. Spalio 28 d. datuotame laiške, jie pastebėjo, kad "jeigu Jungtinės Valstijos, ant popieriaus remdamos Pabaltijo prašymą dalyvauti Helsinkio procese, nepateiks šio klausimo svarstyti viršūnių susitikime Paryžiuje, mes atrodysime geriausiu atveju nenuoseklūs, o blogiausiu atveju, akivaizdžiai veidmainiški."

Šalia diskusijų apie Sutartį dėl įprastinės ginkluotės Europoje sumažinimo, pasitarime su Bakeriu iškilo ir Lietuvos - TSRS derybų klausimas. Lietuvos ministras Saudargas apibūdino iškilusias kliūtis rimtam dialogui tarp Vilniaus ir Maskvos. Po TSRS Premjero Nikolajaus Ryžkovo lapkričio 10 d. išreikšto reikalavimo Baltijos valstybėms pasirašyti sąjunginę sutartį ir grąsinimo nutraukti ekonominius ryšius su Lietuva, Latvija ir Estija, kyla klausimas ar prasidėjęs dialogas iš viso gali vesti prie derybų. "Mano tikslas buvo užtikrinti, kad JAV vyriausybė patenkinamai suprastų procesą, kad dialogą nutraukė viena pusė, ...kad Tarybų Sąjunga naudojasi ekonominiu šantažu".

Lietuvos ministras Saudargas taip pat pasakė, kad jis per Valstybės departamentą sekretorių Baker įteikė AT-bos pirmininko Vytauto Landsbergio laišką prez. George Bush. Saudargas atsisakė komentuoti laiško turinį.

Susitikimas tarp Bakerio ir trijų ministrų užtruko apie 45 minutes.

Šalia oficialiosios Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijos eigos, šeštadienį Paryžiuje Sorbonos universitete vyko trijų Baltijos frontų surengtas simpoziumas "Baltijos šalys - teisėti Europos bendrijos nariai." Iš Lietuvos specialiai į Paryžių atvyko grupė Sąjūdžio Seimo tarybos narių.

(LIC)

Skaitykit ir platinkit
DIRVA

Girdėta iš Vilniaus

Balys Gaidžiūnas

Šį kartą kreipiamės į Vilnių

Šio skyriaus antraštė lyg ir sako, kad čia skelbiamos žinios yra girdėtos iš Vilniaus. Tai per radiją, tai iš atsiųstų spaudos iškarpių, tai iš laikraščių, tai laišku. Bet jos ne mechaniskai kartojamos, o sumuojamos ir daromos atsargios išvados, nes mūsų tėvynėje dabar kasdien pilna staigmenų, lengvesnių ir sunkesnių savitarpio kaltinimų, nepasitikėjimo, noro greičiau išsinerti iš okupacinės kilpos.

Kaip ten bebūtų, jei ne šiandien ar rytoj, jei tauta nepasiduos neproporcingai dideliui spaudimui ir įprastiniam terorui, vistiek išeis į laisvę. O kad ji išeitų, kiek galima sveikesnė, jai reikia visokeriopos talpos. Ir dvasinės ir materialinės. Taigi šį kartą čia balsas ne iš Vilniaus, bet mūsų balsas į Vilnių, į mūsų tautos didybės, kančių ir vilties centrą, kad jis išgirstų ką mes ketiname daryti, kad patartų ar pasisiūlytų su mumis bendrai dirbti.

Clevelande gyvenančių lietuvių būrelis, kuriame yra ekonomistų, agronomų, veterinarių, inžinierių ir mokytojų, kurie žino ką Lietuvai reikės ir ateityje reikės Lietuviškas kaimas, ką žemės ūkis reikės tautos išsimaitinimui ir išsilaikymui, nutarė jungtis į Lietuvos prašomą pagalbą. Ne auką duoti, kuri gali būti greit suvalgoma ar kitaip išleidžiama, bet kad ji ilgą laiką duotų naudos ir Lietuvą statytų ant tvirtų ekonominių kojų.

Lapkričio 18 d. Clevelande buvo įsteigta MŪSŲ SODYBA, Inc. Steigėjais pasirašė: Vincas Apanius, Antanas Butkus, Balys Gaidžiūnas, Alfa Juodikis, Jonas Kazlauskas, Vytautas Maurutis, Joana Račilienė, Vytautas Staškus ir Stefanija Sviderskienė. Išrinkta ir laikina valdyba, kurią sudaro: V. Staškus – pirm., V. Maurutis – ižd. ir J. Račilienė – sekret., A. Butkus ryšiams su Lietuva ir B. Gaidžiūnas spaudai. Bendrovė artimiausiu laiku nori sutelkti \$100,000 (1000 akcijų po \$100). Bendrovės veikla: a) investuoti į žemę, pastatus, mašinas, sėklas, gyvulius, žemės ūkio inventoriaus reikmenis ir organizuoti jų naudojimą; b) daryti susitarimus su pavieniais asmenimis ar ūkininkų grupėmis, kaip kooperatyvinėmis ar kitokiomis ūkio organizacijomis, vesti žemės ūkio mašinų nuomavimo stotis ar kitas žemės ūkio reikalus tarnaujančias įmones; c) skatinti žemės ūkio mokslą – lavinimą Lietuvoje ir talkinti pereinant iš bendruomeninio į privatinį ūkį.

Bendrovė jau yra susirišusi su Lietuvos Žemės ūkio Ministerija ir tyrinėja būsimą darbo apimtį. Kai tik Lietuvoje bus paskelbtas žemės nuosavybės įstatymas ir sudarytos galimybės normaliai tokį bendrovės darbą pradėti, bendrovė tuoj ir pradės.

Šios bendrovės iniciatoriai kviečia visus, kurie tokia talka nori Lietuvai padėti, stoti nariais perkant akcijas. Bendrovė veiks komerciniais pagrindais ir iš sąžiningai uždirbto pelno plės savo veiklą.

Iniciatoriai laukia, kad ir kitų kolonijų lietuviai, norintieji Lietuvai padėti komerciniais pagrindais, taip pat pradėtų organizuotis. Norintieji gali jungtis į mūsų pradėtą darbą ir pirkti akcijas, o jei ne – steigti savas bendroves.

Lietuva šaukiasi pagalbos. Visi, kurie tik galim, turim atsiliepti. Mes, kaip matote, savo pagalbą kreipiame į žemės ūkį.

Norintieji gauti daugiau žinių kreipkitės šiuo adresu: Vytautas Staškus, 17511 Neff Rd., Cleveland, Ohio 44119. Telef. 216-486-2475.

• **ŠIAIS METAIS** lapkričio 23 – Lietuvos kariuomenės šventė buvo švenčiama daug iškilingiau, negu tai būdavo net kai kuriais nepriklausomos Lietuvos metais.

Viena, kad tą dieną Kaune, karo muziejaus sodelyje buvo atstatyti Povilo Lūkšo ir karininko Juozapavičiaus biustai. Po 40 metų pertraukos atstatytas nežinomojo kareivio kapas, atvežant per Vilniaus ir Kauo katedrų laiminimą nežinomo kareivių palaikai iš Giedraičių, prie kapo uždegama amžinoji ugnis.

O antra, Sovietijai iš naujo visai grasinant Lietuvai ir norint bet kaip užgniaužti nepriklausomybės siekimą, žmonės akivaizdžiai pradeda kilti ir priešintis.

Iš visos Lietuvos kampų ateina žinios, kad maldų namai buvo pilni besimeldžiančių, prie žuvusiųjų karių ir laisvės kovotojų kapų žvakių šviesos daug gausesnės, prie laisvės paminklų masės žmonių, patriotinės giesmės garsesnės. Daug kur, kad ir paskubomis, laisvės kovotojams pagerbti pastatyta nemažai mažesnių ir didesnių, ilgiau išsilaikančių atminimo ženklų.

• **IŠ SOVIETŲ SAJUNGOS** ateina nauji ir nauji grasinimai. Jei Lietuva nesijungs į Gorbačiovo valdo-

Lietuvių Fondo laureatai Stasys Baras ir Antanas Juodvalkis. J. Tamulaičio nuotr.

Lietuvių Fondas...

(Atkelta iš 1 psl.)
viai dalyvauja lietuviško gyvenimo finansavime.

Fondas pagal savo ribotą išgalę remia lietuvišką švietimą. Įdomu, ar mokiniai lituanistinėse mokyklose išgirsta, kad suaugę turėtų į fondą įsijungti ir jo darbus remti? Atrodo, kad apie tai nėra kalbama ir baigia mokyklas, visai neparengti išeivijos gyvenimui. Tad ir neuostabu, kad jaunesnioji karta savo įnašais fonde gana silpnai dalyvauja. Nors fondas taryboje ir valdyboje ga-

na daug jaunų žmonių turi. Rašančiajam teko asmeniškai pastebėti, kad akademikai įvairiems projektams fondo paramos prašo, tačiau patys nėra fondo nariai!

Buvo pranešta, kad įnašai jau šeštajam milijonui plaukia. Su tūkstantinėmis atskubėjo: dr. A. Razma, dr. F. Kaunas, dr. T.R. Kisieliū, dr. P. Žemaitis, D. Mackevičius, prezidentas Standard Federal Bank, žodžiu sveikino ir įteikė čekį. St. Baras iš Kanados atvežė B. Lukošienės tūkstantinę. Ši džiugi ži-

mą 15-kos respublikų sąjunga. Lietuvai neduos jokių pramonei reikalingų žaliavų. Jei nepaklus Gorbačiovo reikalavimams – per 10 dienų sulaukyti visus priimtus įstatymus ir nutarimus, į Lietuvą bus atsiųstas gubernatorius ir bus suspenduotas bet koks parlamento ir vyriausybės darbas.

O iš Aukš. Tarybos ir vyriausybės pusės sakoma:

Mes jau šaukiame ir šauksimės viso pasaulio laisvų tautų pagalbos. Juk Lietuvai grėsia nauja komunistinė okupacija (V. Landsbergis).

Mes kovosime kiek tik galime, nes mes turime ilgą laisvės kovų patirtį (R. Ozolas).

Mes laukiame pranešimo, kad apsigalvosite ir pranešite, kada gali prasidėti jūsų nutrauktos derybos (K. Prunskienė).

• **LIETUVOS TARYBA** pradėjo svarstyti pirmąjį, iš septynių susidedančių dalių, ekonominės reformos planą.

Po kelių svarstymo posėdžių tą vyriausybės patiektą projektą, 63 balsais prieš 1 balsą, Taryba atmetė ir atidavė vyriausybei jį pataisyti. Balsuojant buvę net balsų, kad vyriausybė atsistatytų.

Po atmetimo kalbėjo min. pirm. K. Prunskienė, dėl priekabiavimo ir smulkmenų, kaltino Tarybos atstovus.

• **PRANEŠAMA**, kad ekonominė padėtis Lietuvoje, po buvusios blokados, kaip reikiant neatsigauna. Pabaigoj šių metų laukiama, kad bus apie 650 milijonų rublių nedateklio. Daug įmonių dirbo tik pusę laiko.

• **LAPKRIČIO 24 d.** per televiziją ir radiją į lietuvių tautą kalbėjo Vyt. Landsbergis pranešdamas, kad santykiai su Sovietų Sąjungos valdžia labai įsitempę, kad ji panaši į 1940 m. birželio mėnesį ir kiekvienu momentu Lietuva gali atsidurti naujoje okupacijoje.

Kalboje nurodė, jei taip įvyktų, kad žmonės nedalyvautų jokiuose mažuose ar didesniuose rinkimuose. Esą, dabar Gorbačiovas turis įgaliojimus net kiekvienoje respublikoje perorganizuoti valdžią taip, kaip jis noris.

Mūsų pastaba. Reikia sekti, ką darys beveik visos dabartinės Sovietų Sąjungos respublikos. Juk visos, išskyrus Kirgiziją, siekia vienokio ar kitokio išsilaisvinimo. Ypač svarbu, ką darys Rusijos respublika.

• **Praėjusią savaitę rašant apie Baltijos kraštų užsienio reikalų ministerius, įsivėlė nemaloni klaida. Tam skyrelyje turi būti: Tik Amerikos Balsas gavęs žinią... (o ne Amerikos Bushas).**

nia buvo pasitiktą plojimais. Buvo pasidžiaugta ne tik fondo augimu, bet ir pagerbti tie, kurie tą fondą augino. A. Juodvalkis, informacijos vadovas, kuris savo gražiais, turiningais rašiniais skleidė fondo idėją išeivijos spaudoje, šia proga buvo pagerbtas ir St. Baras jam įteikė plaketę. Jo nuopelnai yra dideli fondo populiarinime ir tuo pačiu fondo augime.

Savo ruožtu ir St. Baras, kuris savo finansinius gabumus ir energiją yra paaukojęs fondo labui, buvo pagerbtas ir jam A. Ostis ir Marija Remienė taip pat įteikė gražią plaketę. Tai yra didieji stulpai, ant kurių remiasi fondo pastatas. Po sveikinimų ir gražių kalbų, reikėjo pasistiprinti. Vaisės trumpa malda palaimino prel. J. Prunskis, kuris irgi yra stambus fondo rėmėjas. Vaisės praėjo geroje nuotaikoje, buvo keliami tostai už šeštą milijoną. Vėliau vyko meninė programa, kurią atliko čekiečiams gerai žinomi ir mėgiami solistai Margarita ir Vaclovas Momkai, jiems akompanavo muz. Alvydas Vasaitis. Programa buvo graži, gerai atlikta ir mieliai priimta. Dar daugiau katučių atlikėjai susilaukė, kuomet buvo pranešta, kad menininkai savo honorarą paskyrė fondui. Gal reikėtų paminėti, kad Vaclovas Momkus yra fondo valdybos narys. Koks būtų banketas, jeigu nebūtų šokių, tad kiek vieta leido svečiai linksminosi!

Fondas yra lietuviybės šaltinis, kuris gaivina lietuvišką ir kultūrinę veiklą išeivijoje.

Juozas Žygas

PARAMA DIRVAI

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

A. Pleškys, Chicago	25.00
A. Vaišnys, Los Angeles ...	20.00
F. Masaitis, La Mirada	10.00
E. Filek, Chicago	10.00
Dr. V. Šaulys, Chicago	5.00
LB Detroito apyl. valdyba ..	75.00
XY, Cleveland	45.00
J. Naujokaitis, Cleveland ...	20.00
M. Vygantas, Winnetka	25.00
E. Garka, Ormond Beach	5.00
E. Šilgalis, Baltimore	5.00
J. Radas, Livonia	10.00
T. Rosevičius, Woodhaven ..	10.00
K. Ramašauskas, Livonia ...	15.00
J. Paovys, Grand Rapids	5.00
H. Šiaurys, Toronto	25.00
Mjr. J. Bagdonavičiaus – V. Kačinstaitės testamentu vykdyt. komisija	100.00
J. Skavičius, Parma	5.00
Dr. H. Armanas, Baltimore ..	15.00
V. Dubinskas, Chicago	25.00
Dr. E. Kasaitis, Baltimore ...	10.00
Z. Brazauskas, Baltimore ...	10.00
Gr. Miller, Wheeling	10.00
K. Kiaunė, St. Petersburg ...	10.00
J. Kazickas, Greenwich	10.00
J. Ambrizas, Lemont	10.00
Br. Lukas, Elizabeth	15.00
A. Kasperis, Largo	10.00
S. Butrimas, Cleveland	10.00
LŠST Trakų rinktinė N. Anglijoje	30.00
G. Leonienė, Bradford	25.00

Visiems aukotojams

nuoširdžiai dėkojame.

KŪRYBA IR MOKSLAS

Dail. Ramunė Kmieliauskaitė parodos atidaryme su dail. Jonu Čeponiū.

J. Tamulaičio nuotr.

Ramunės Kmieliauskaitės akvarelės Chicagoje *Daiva Skuodytė*

Šių metų lapkričio 14 d. Čiurlionio galerijoje buvo atidaryta Ramunės Kmieliauskaitės 32 akvarelių paroda. Chicagos dailės gerbėjai turėjo progos susipažinti su pačia dailininke atvykusia iš Vilniaus ir nusipirkti patikusius paveikslus.

Ramunė Kmieliauskaitė baigė mokslus Vilniaus Dailės Institute 1984 metais įgydama grafikos specialistės diplomą. Pastaruoju metu dailininkė kuria spalvotos grafikos lakštus, exlibrisus. Tačiau akvarelės technika turbūt suteikia jai platesnę galimybę žaisti spalvomis, perteikti dinamiškas nuotakas, sukeltas gyvenimo išpūdžių. Tos nuotaikos – tai ir jaunatviškas veržlumas, nerimas, ir ramybės bei harmonijos ilgesys, tai ir susikaupimas bei tylios, melancholiškos kelionės į praeitį. Visa tai sugestijuoja formų trapumą ir švelnumą, spalvų sąskambiai, iš toliau žiūrint susiliejęs į vieningą nuosaičių koloritą. Ramunės spalvos skaidrios, gausios, jų deriniai labai įvairūs, tačiau nerėkiantys, neryškūs. Žaismingais ramiais platokais ir mažyčiais potėpiais dailininkė sujungia tas spalvas į jaukią ir šiltą dominuojančių žemės spalvų harmoniją.

Iš eksponuojamų akvarelių matyti, kad Ramunė Kmieliauskaitė vengia aiškiais kontūrais apibrėžti vaizdų formas. Ji nepasigenda linijų ir plačių spalvos plotų konstruodama paveikslų kompoziciją. Mirgančios skaidrios akvarelinių dažų juostos nužymi formų apimtį ir kryptį, kai tų formų veržlumo reikia perteikiamai min-

čiai paryškinti, kaip štai akvarelėje "Pasiilgimas".

Ramunės Kmieliauskaitės vaizduojamas pasaulis – tai amžinai gyvas, augantis, nepastovus pasaulis. Tai pasaulis be ribų, aiškių atsakymų ir taisyklių. Tokia akvarelistės kūrybos tema atskleidžia per augmenijos motyvus, kurie yra pagrindinė akvarelių vaizdų dalis. Tačiau tie augalų motyvai – žolynai, gėlės, gėlių puokštės, verbos – neprimena herbaro ar botanikos vadovėlio iliustracijų. Daugelio augalų formos sunkiai atpažįstamos, ir tai visiškai nesvarbu. Atkurdamą savo išgyvenimus įvairaus dydžio ir intensyvumo potėpiais, lyg suverdamą pabirusius karolius, Ramunė Kmieliauskaitė sukuria labai poetiškus ir nepretenzingus, išpūdžio ir fantazijos sukeltus vaizdus.

Akvarelės technikai būdinga savybė yra spalvotų ir baltų plotų santykiai. Ramunės Kmieliauskaitės akvarelių kompozicija daugiausiai yra pagrįsta tokiu santykių įvairove. Vienose akvarelėse spalvos užgožia visą iliuzinę paveikslų erdvę, palikdamos tik balkšvas properšas, kitose – balkšvos spalvos dominuoja, kaip štai akvarelėse "Post scriptum", "Ramybė", "Sekmadienis verandoje". Šie paveikslai sugestijuoja harmoniją, pastovumą, o štai akvarelėse "Vizija", "Pasiilgimas", "Žolynuose esi", "Per ilgai" spalvų versmės tarsi išsklaido balkšvą šviesą į šalis ir tarsi panardina žiūrovą į žoles.

Mažiau įtikinantys ir sugestyvūs pasirodė keli eksponuojami paveikslai su angelų

figūromis tarp žolynų. Tų akvarelių kompozicijai pritrūko lygsvaros ir grakštumo, tačiau jos liudija dailininkės veržimąsi iš asmeninių patyrimų pasaulio į gilesnę mūsų visų gyvenimo erdvę kupiną dramatismo.

Parodoje aiškiai atskleidžia Ramunės Kmieliauskaitės gabumas pajusti spalvų įtaigos galią ir išreikšti jautrumą ją supančiam pasauliui.

Ramunės Kmieliauskaitės meno darbus įvairiu metu matė Vokietijos, Danijos, Australijos, Kanados, Jungtinių Amerikos Valstijų parodų lankytojai. Italijoje 1981 m. jos exlibrisai buvo premijuoti. Chicagoje jos darbai eksponuojami pirmą kartą, bet Amerikos lietuvių visuomenei ji gal jau yra pažįstama iš kelių meniškų proginių atvirukų atspausdintų Amerikoje. Dabartinė paroda Chicagoje veikia iki lapkričio 25 dienos. Parodą suorganizavo ir paipavidalino LION FRAME firmos savininkas Leonas Narbutis.

Lietuvoje: filosofijos ir meno dėmesys religijai

1990 m. lapkričio 3-11 d. Lietuvoje įvyko II-oji religijos filosofijos ir bažnytinio meno studijų savaitė, pavadinta Lapkričio Sinoikijos vardu ("sinoikia" graikiškai – subuvimas). Šis renginys išsivystė iš 1988 m. lapkričio 19-20 d. Marijampolėje ir Liudvinave jaunų kompozitorių bei muzikologų surengtų bažnytinės muzikos dienų. 1989 m. prie kompozitorių prisijungė religija besidomį filosofai, siekią dvasinio atsinaujinimo bei teigiamos įtakos iš Vakarų idėjinio pasaulio: 1989 m. Lapkričio Sinoikijoje Vilniuje, Kaune ir Marijampolėje pranešimus skaitė 43 filosofai, teologai ir muzikologai, o bažnyčiose buvo atlikti 6 bažnytinės muzikos koncertai.

1990 m. Lapkričio Sinoikijoje, šalia religijos filosofijos ir bažnytinės muzikos, į programą buvo įjungti ir kiti religiniai menai. Klaipėdoje pranešimai buvo skaitomi apie religinę dailę, tapybą, architektūrą, skulptūrą, o lapkričio 6 d. Lietuvos konservatorijos koncertų salėje Vilniuje buvo surengtas religinės poezijos vakaras, skirtas K. Trimako knygai "Ieškančiojo pėdsakai"; vakaras, ištisai nu filmuotas, bus rodomas Lietuvos televizijoje.

Paminėtos dvi sukaktys: filosofo Vl. Solovjovo 90 m. mirties sukakties proga kalbėjo lietuviams palankus Lietuvos-Vilniaus stačiatikių arkivysk. Chrizostomas; paskaitų konservatoriumas Marijampolėje buvo skirtas 120-osioms kompozitoriaus kun. T. Brazio gimimo metinėms, o bažnytinėse muzikos valandose buvo išpildyti jo sukurti muzikiniai darbai. Religijos filosofijos, teologijos ir religinio meno paskaitininkai – daugiausia iš Lietuvos, tačiau ši studijų savaitė įgau-

na vis didesnę tarptautinę atspalvį. Vienas pagrindinių šio parengimo tikslų – sudaryti galimybę teigiamai idėjinę įtaką iš Vakarų. Tad kviečiami mokslo žmonės iš Vakarų pasaulio: tiek lietuviai išeiviai, tiek kitataučiai. 1990 m. suvažiavime paskaitas skaitė svečiai – kitataučiai iš Anglijos, Austrijos, Prancūzijos, Italijos, Lenkijos, Rusijos, o taip pat keli tautiečiai – kun. dr. Liūma ir prel. dr. Vyt. Kazlauskas iš Romos, kun. dr. Ant. Paškus ir kun. dr. K. Trimakas – iš JAV, ir Kauno Vytauto Didžiojo universitete laikinai dėstęs prof. dr. K.I. Skrupskelis iš JAV.

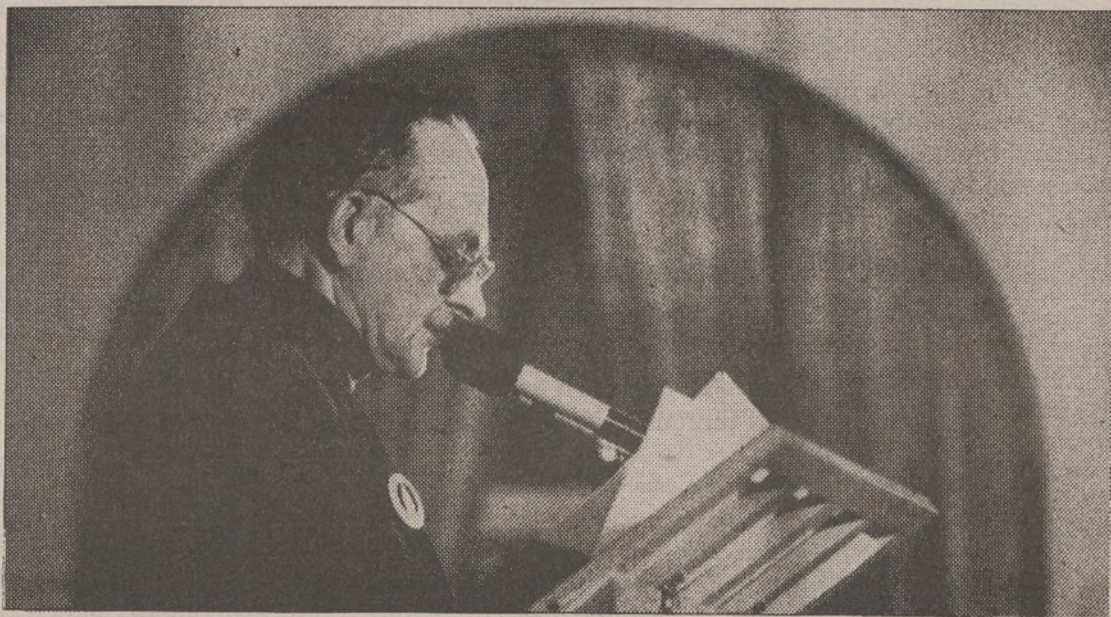
Kiekviename didesniame mieste į studijų dienų programą buvo įjungtos pamaldos, šv. Mišios, kurias su būriu kunigų koncelebruodavo vietiniai vyskupai: Kauno arkivysk. kardinolas V. Sladkevičius, Vilniaus arkivysk. J. Steponavičius, Vilkauskio vysk. J. Žemaitis, Kaišiadorių vysk. J. Matulaitis ir Telšių vysk. Ant. Vaičius.

Sinoikijos organizacinį darbą atliko Lietuvos Filosofų Sąjunga, Lietuvos Kompozitorių Sąjunga, St. Šalčiauskio Fondas, o rėmė Lietuvos Vyskupų Konferencija, "Caritas" sambūris, miestų savivaldybės ir daugelis kitų institucijų bei organizacijų.

Sinoikijos paskaitos bei koncertai – žmonių, ypač studentų, gausiai lankomi. 1989 m. paskaitų santraukos jau atspausdintos atskirame leidinyje. Tokios studijų dienos – labai teigiamas reiškinys atbundenčios Lietuvos trijų besigiminiuojančių sričių – filosofijos, religijos ir meno – gyvenime.

Kęstutis Trimakas

Skaitykite ir platinkite
DIRVĄ

Kun. dr. K. Trimakas skaito savo poeziją.

A. Žižūno nuotr.

Krizės tarpuslenkstyje...

Dr. Antanas Butkus

NY Times vedamasis įspėja, kad po šaltojo karo gali ateiti "išalęs chaosas", nes maisto produktų, kuro, benzino, vaistų ir batų trūkumas Sovietų sąjungoje gali sukelti gyventojų riaušes Maskvoje, Leningrade ir kituose sąjungos miestuose. Gi grėsiama chaosas neatneš demokratijos ir ekonominių reformų. Šis potencialus scenarijus kelia didelį rūpestį ne tik Sovietų sąjungoje, bet taip pat ir Vakarų valstybėse, ypač JAV vyriausybėje, kuri aktyviai siūlo suteikti koordinuotą pagalbą sovietams, kol dar nėra vėlu.

Mes jau seniau gerai žinojome, kad sovietų ekonomija ir prie geriausių sąlygų nepajėgia aprūpinti savo gyventojų. Gi dabar toji ekonomija yra ant sleksčio galo prie visiško sugriuvimo. Ši metinis palyginamai geras derlius pūva laukuose, nes ūkininkai jau nebeklauso parėdymų iš viršaus. Darbininkai streikuoja, sabotuodami anglių kasimą ir alyvos eksploataciją. Tuo tarpu fabrių administracija kaupia produktus laukdama kainų pakėlimo. Kelio ir geležinkelio transportą blokuoja respublikų nacionalistai, nepatenkinti Kremliaus valdžia.

M Gorbaciovas dar vis labai susirūpinęs kaip išlaikyti imperiją Kremliaus val-

dovų rankose. Tie vadai pasakubomis rengia įstatymus naujai sąjungai su sovietinėmis respublikomis, kai tuo tarpu Lietuva ir kitos Pabaltijo valstybės yra pasiryžusios kuo greičiau ištrukti iš Maskvos glėbio.

Net ir Rusijos prezidentas B.N. Jelcinas lapkričio 11 d. susitikime su Gorbačiovu ir kitais Kremliaus vadais, atmetė jų pasiūlymą pasirašyti naują politinę sutartį. Jis pareikalavo pirma išspręsti ekonominius santykius tarp Kremliaus ir Rusijos respublikos, pripažįstant joje esančius gamtinius turtus Rusijai, o ne Kremliaus valdžiai.

Sovietų premjeras N.L. Ryžkovas taip pat ragina Pabaltijo valstybes pasilikti Sovietų sąjungoje, arba gasdina – jos bus išjungtos iš 1991 metų ekonominio plano.

Gorbaciovo įtakai sovietuose mažėjant sukilo ir Aukščiausios Tarybos deputatai 362 balsais prieš 0 ir tik 4 susilaikiusiems nubalsuodami, kad Gorbačiovas paaiškintų tikrąją krašto ekonominę padėtį ir savo planus tai padėčiai pagerinti. Lapkričio 16 Gorbačiovas mėgino tą jų reikalavimą įvykdyti, bet vis dar jam įgimtu būdu išsisukinėdamas ir dėl to deputatų neįtikino. Toks stiprus AT deputatų viešas nepasitikėjimas

Sovietų šarvuočiai vis dar patruliuoja Vilniaus gatvėmis ...

V. Kapočiaus nuotr.

mo pareiškimas Gorbačiovui, yra labai retas dalykas Kremliaus istorijoje, aiškiai rodo, kad jo valdžia yra labai trapijoje situacijoje.

Parlamentarai tvirtino, jeigu nebus griebtasi drąstų priemonių žmonės išsipils į gatves demonstruodami ir reikalaudami perversmo, ir tai bus ne karinė bet populiarų žmonių revoliucija.

"Maskvos žinių" savaitraštis atspausdino 22 žymių akademikų, žurnalistų, ekonomistų, politikų ir kultūrininkų atvirą laišką, kuriame jie pasiūlė Gorbačiovui atsisakyti, jeigu pastarasis nepajėgia, ar nenori paleisti vyriausybės ir sudaryti koalicinę vyriausybę iš ne komunistų. Tas akademikų laiškas buvo paskelbtas Gorbačiovo kalbos parlamente išvakarėse. "Maskvos žinios" yra populiarus savaitraštis, kuris praeityje rodė didelį prielankumą Gorbačiovui. Šis atviras akademikų laiškas daug prisidėjo prie Maskvoje vyraujančios nuotaikos, kad ekonominė krizė ir politinis paralyžius veda prie katastrofos, kuri vienaip ar kitaip turės būti išspręsta artimiausiu laiku.

Paskutinė savaitė Gorbačiovui nebuvo gera: Jį Kremliuje užsipuolė vyriausieji kariuomenės vadai, Rusijos Respublika atsisakė pasirašyti politinę sutartį su Maskva iki nebus išspręstas ekonominis klausimas, kur Rusijos gamtos ištekliai turės priklausyti Rusijos respublikai, bet ne Kremliaus kontrolei. Rusijos respublika taip pat nutarė neklausyti Gorbačiovo norimos įvesti naujos kainų politikos; jis prarado ir liberalios spaudos pasitikėjimą ir pritarimą; jo politika pradėjo nebetikti ir Sovietų aukščiausioji taryba, kuri visados buvo labai paklusni Kremliaus vadovams.

Mums tiesiog neįtikėtina, kad visų tų faktų akivaizdoje JAV vyriausybė dar tebetiki ir remia Gorbačiovą, kaip griuvančios imperijos vienintelį išgelbėtoją. Ji net

bijo paskirti \$25 milijonus dolerių Pabaltijo valstybių humanitarinei akcijai, kad tuo neužrūstintų Gorbačiovo. Pastarasis poros kongresmanų (Hamiltono ir Obey) bei JAV vyriausybės susimokymas neduoti humanitarinės paramos Pabaltijo valstybėms, yra dar vienas stiprus įrodymas, kad JAV prezidentui Bushui, Gorbačiovo asmeninė ir politinė ateitis yra daug svarbesnė už pagalbą Lietuvai, Latvijai ir Estijai, nors toji humanitarinė pagalba mūsų kraštams dabar labai reikalinga tik dėl to, kad sovietinis skėris nušlavė mūsų kraštus, įstumdamas juos į labai varganą padėtį.

Lapkričio 16 prezidentas Gorbačiovas parlamente prisipažino, kad Sovietų sąjunga yra paraližuota dėl politinės krizės ir ji vis giliau ir giliau slenka į ekonominį chaosą. Jis pažadėjo pertvarkyti vyriausybę ir kariuomenės vadovybę, tuo tikėdamas atgauti žmonių pasitikėjimą, tačiau atsisakė į vyriausybę įsileisti ne komunistus. Jis taip pat pareikalavo, kad sąjungą sudarančios respublikos priimtų naują sąjungos sutartį, kurioje dar bus numatyta federalinė struktūra, bet respublikos turės daugiau teisių.

Gorbaciovo 90 minučių kalba AT buvo labai šaltai sutikta. Deputatai reikalavo dar drąstiškesnių priemonių, nes netikėjo, kad Gorbačiovo nurodytas kelias išves Sąjungą iš tokios didelės krizės.

Rusijos prezidentas Jelcinas pasiūlė sudaryti "Krizės komitetą", į kurį įeitų visų respublikų atstovai. Šis komitetas turėtų perimti iš vyriausybės maisto ir kuro paskirstymą. Kiti deputatai pritarė Jelcino projektui, dar pridėdami ir savus projektus, kaip tai maisto racionavimą, net Gorbačiovo vyriausybės pakeitimą kariuomenės ir policijos autoritetu. Panašūs pasisakymai AT aiškiai rodo, kaip labai žemai nukrito piliečių pasitikėjimas Gorbačiovu. Jo pasiūlytas labiau

decentralizuotos federalinės struktūros projektas jau nepatenkina daugumos respublikų, nes jos namuose jau išvedė savo įstatymus, kurie sako, kad respublikų įstatymai stovi aukščiau už Sąjungos įstatymus.

Gorbaciovo pripažinimas, kad yra politinė ir ekonominė krizė AT nepatenkino, nes tą jie jau ir taip gerai žino. Gorbačiovas, kaip paprastai dar vis mėginc išsiskirti ir kalte suversti kitiems – jo valdžios varžovams, neatsakingiems respublikų ir savivaldybių nariams, kurie organizuotai kenkia jo valdžios autoritetui. Gorbačiovas labai bijo paleisti respublikas iš Kremliaus rankų, nes bijo, kad jos visiškai neatsiskirtų. Gi neleidžiant joms laisvai tvarkyti savo rinkų – ekonomija neatsigaus.

Gorbaciovas pagaliau nusileido Jelcino ir kitų AT deputatų reikalavimams ir pašalino premjerą Ryžkovą, kuris buvo aršiausias laisvosios rinkos ir demokratizacijos priešininkas. Ministerio pirmininko postas visai išleistas ir vietoj jo numatyta sudaryti Federacinę tarybą, kurion įeis visų respublikų atstovai. Tuo būdu respublikos bus įjungtos į vykdomąją valdžią ir dėl nepasisekimų ekonomijoje nebegalės kaltinti vien Kremlių. Numatyta sudaryti nauja Saugumo taryba, kuri prižiūrės kariuomenės vadovybę, policiją ir KGB.

Kietosios linijos šalininkai jau dabar užgrybė šį planą. Gi Rusijos prezidentas Jelcinas dar nepareiškė savo nuomonės, pažadėdamas planą gerai išstudijuoti. Dar nėra aišku, ar Armėnija, Moldavija ir Gruzija tame projekte norės dalyvauti, o Estijos deputatė Marju Lauristin pareiškė, kad Pabaltijo valstybės Federacijoje nedalyvaus, nes jos nori visiškai atsiskirti nuo Sovietų sąjungos.

Šių faktų akivaizdoje Lietuvos vyriausybei ir parlamentui sunku tikėtis realios (Nukelta į 7 psl.)

**DVI KELIONĖS Į LIETUVĄ
PER RYGĄ
IŠ BOSTONO IR NEW YORKO**
– lėktuvo kainos ten ir atgal.

\$801.00 PER KOPENHAGĄ:

Sąlygos: Oro bilieto pirkimas 30 dienų
prieš išskridimą;
Kelionės ilgis: mažiausiai 7 dienos,
ilgiausiai 21 diena.

\$855.00 PER HELSINKI:

Sąlygos: Oro bilieto pirkimas 21 dieną
prieš išskrendant;
Kelionės ilgis: mažiausiai 7 dienos,
iki 90 dienų.

Šiais skrydžiais gali pasinaudoti
asmenys vykstant į Lietuvą su iškvietais
ir tie, kurie nori keliauti privačiai.

**ŠV. KALĖDOS IR
NAUJI METAI LIETUVOJE:**

\$1,599.00 14 DIENŲ KELIONĖ #1225
gruodžio 22 d. iki sausio 4, 1991:
11 naktų Vilniuje, 1 naktis Helsinkyje.
Finnair linija per Rygą.

NAUJI METAI LIETUVOJE:

\$1,499.00 14 DIENŲ KELIONĖ #1280
gruodžio 29 d. iki sausio 11, 1991:
11 naktų Vilniuje, 1 naktis Helsinkyje.
Finnair linija per Rygą.

Smulkesnėms informacijoms ir lankstinukams kreipkitės į

BALTIC TOURS
77 Oak St., Suite 4
Newton, MA, 02164
Tel. 617 965 - 8080 Fax 617 332 - 7781

SPASTAI

Vargu ar kitaip galime pavadinti šį sąjunginės sutarties projektą. Todėl ir "Respublikos" vaizdas šį sykį kiek kitoniškas: paskutinę akimirą formą teko paaukoti dėl turinio. Jautėme pareigą kuo greičiau informuoti Lietuvą apie gresiantį jai pavojų... Kilpa jau paruošta. Kilpa - 50-čiai metų!

"Respublikos" vadovybė

Lietuvos telegramų agentūra ELTA neoficialiai gavo Sąjungos sutarties projekto kopiją. Šis dokumentas artimiausiomis dienomis gali būti paskelbtas Maskvoje. Pastaroji Sutartis turėtų pakeisti 1922 metų TSRS sudarymo sutartį. Po 68 metų Maskva ieško būdų sutraukti respublikas vėl po savo sparnu.

ELTA

Sąjungos sutartis

PROJEKTAS

Sutarties dalyvės reikšdamos savo tautų valią, kad jų sudaryta daugianacionalinė valstybė būtų išsaugota ir atnaujinta;

vadovaudamosi tuo, kad jų istorinis likimas panašus, ir remdamosi šimtmetėmis bendradarbiavimo bei draugystės tradicijomis;

turėdamos omenyje savo materialinės gerovės ir dvasinės raidos, nacionalinių kultūrų savitarpio praturtinimo, bendro saugumo užtikrinimo interesus;

patvirtindamos ištikimybę demokratijos bei žmogaus teisių idėjoms ir pripažindamos visos žmonijos vertybes, pareiškia, kad jos savo valia susivienija į Suverenų Respublikų Sąjungą - SRS ir susitaria:

1 straipsnis. Sąjungos suverenumas

Suverenų Respublikų Sąjunga kaip sąjunginė valstybė įgyvendina valstybinę valdžią Sutarties dalyvių jai suteikiamų įgaliojimų ribose.

SRS suverenumas yra į ją įeinančių respublikų suverenumų padarinys.

Respublikos dalyvauja įgyvendinant Sąjungos įgaliojimus lygiais pagrindais. Kiekviena iš respublikų gali, sudarydama susitarimą su Sąjunga, papildomai deleguoti jai kai kurių savo įgaliojimų įgyvendinimą, o Sąjunga - pavesti respublikai įgyvendinti jos teritorijoje kai kuriuos Sąjungos įgaliojimus.

2 straipsnis. Sąjungos narių teisės

Suverenoms valstybėms, sudarantioms SRS, jų teritorijoje priklauso visa valstybinė valdžia už įgaliojimų, kuriuos jos savo valia perdavė Suverenų Respublikų Sąjungai, ribų.

3 straipsnis. Įstatymų viršenybė

Respublikų teritorijoje viršenybę turi respublikų įstatymai visais klausimais, išskyrus tuos, kurie priskirti sąjunginės-respublikinės arba sąjunginės kompetencijos sferai.

Sąjunginiai įstatymai klausimais, perduotais Sąjungai, turi viršenybę visoje Sąjungos teritorijoje.

Sąjungos konstitucija ir įstatymai, respublikų konstitucija ir įstatymai neturi prieštarauti šios Sutarties teiginiams.

4 straipsnis. Sąjungos pilietybė

Įeinančios į SRS respublikos pilietis kartu yra SRS pilietis.

SRS piliečiai turi lygias teises ir pareigas, įtvirtintas SRS konstitucijoje, SRS įstatymuose ir tarptautinėse sutartyse.

5 straipsnis. Sąjungos teritorija

SRS teritoriją sudaro visų valstybių - SRS narių teritorijos.

Sienos tarp valstybių - SRS narių gali būti keičiamos tik jų susitarimu.

Sutarties dalyvės garantuoja jų teritorijoje esantiems nacionaliniams teritoriniams dariniams teritorijos vientisumą ir savivaldą.

6 straipsnis. Sąjungos įgaliojimai

Sutarties dalyvės sutaria, kad Suverenų Respublikų Sąjungai priklauso šie įgaliojimai:

1) priimti SRS konstituciją, grindžiamą Sąjungos sutartimi, daryti joje pakeitimus ir papildymus; nustatyti įstatymų pagrindus valstybių - SRS narių suderintais klausimais;

2) kartu su respublikomis užtikrinti pagrindines SRS piliečių teises ir laisves;

3) ginti Sąjungos suverenumą ir teritorijos vientisumą, apibrėžti, saugoti ir nustatyti SRS valstybinės sienos režimą; užtikrinti SRS valstybės saugumą; organizuoti gynybą ir vadovavimą SRS ginkluotosioms pajėgoms, pasienio ir geležinkelio kariuomenei, sąjunginei vidaus kariuomenei;

4) skelbti karo stovį, jeigu SRS kariškai užpulta arba turi vykdyti tarptautinius sutartinius įsipareigojimus, susijusius su savitarpio gynyba nuo agresijos, sudaryti taiką;

5) atstovauti Sąjungai tarptautiniuose santykiuose; numatyti SRS užsienio politikos pagrindus ir koordinuoti respublikos užsienio politiką; sudaryti SRS tarptautines sutartis; vykdyti Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungos teisių perėmėjos funkcijas ir vykdyti įsipareigojimus, kuriuos ji priėmė iki sudarant šią Sutartį.

6) reguliuoti SRS tarptautinę ekonominę veiklą ir koordinuoti valstybių - SRS narių tarptautinius ekonominius ryšius; organizuoti muitinių veiklą; spręsti užsienio paskolų ir kreditų klausimus;

7) koordinuoti teisėtumo užtikrinimo, viešosios tvarkos apsaugos ir kovos su nusikalstamumu veiklą, nustatyti pasienio režimą ir įstatymus klausimais, priskirtais Sąjungos kompetencijai;

8) vykdyti suderintą ekonomikos plėtojimo politiką, nustatyti rinkos organizavimo ir funkcionavimo principus, kurti ir įgyvendinti sąjunginius gamybos vienetus;

9) nustatyti Sąjungos bankų sistemą ir bendrą piniginę sistemą; nustatyti ir vykdyti sąjunginį biudžetą; saugoti ir kartu su respublikomis naudoti aukso atsargas ir išteklų fondą; nustatyti bendrą finansų bei kredito politiką ir kainodaros principus;

10) valdyti geležinkelių, oro ir jūrų transportą, magistralinį vamzdynų transportą, gynybinius ir kosminius tyrimus, sąjungines ryšių, metrologijos ir standartizavimo sistemas, energetikos sistemą, sąjunginius rezervus, draudimo, gamtos saugos ir kitus fondus, taip pat kitus objektus, sudarančius visos visuomenės nuosavybę; reguliuoti skylančiųjų medžiagų gamybą, saugojimą ir naudojimą;

11) prisidėti prie kultūros ir švietimo plėtojimo, organizuoti mokslinius tyrimus ir skatinti mokslo pažangą;

12) nustatyti socialinės politikos pagrindus, sudaryti sąjunginius pagalbos ir vystymosi fondus;

13) nustatyti gamtos išteklių ir aplinkos naudojimo pagrindus, rengti sąjungines gamtos saugos programas ir organizuoti jų vykdymą.

Šiame straipsnyje numatyti Sąjungos įgaliojimai negali būti išplėsti be bendro valstybių-narių sutikimo.

7 straipsnis. Sąjunginiai mokesčiai ir rinkliavos

Kad būtų įvykdyti Sąjungos įgaliojimai, respublikų sutikimu nustatomi sąjunginiai mokesčiai ir rinkliavos, respublikų daliniai atskaitymai visos Sąjungos programoms realizuoti.

8 straipsnis. Sąjungos organai

Šia Sutartimi nustatomi šie sąjunginiai organai:

SRS Aukščiausioji Taryba

SRS Prezidentas

SRS Viceprezidentas

SRS Ministrų kabinetas

SRS konstitucinis teismas

Sąjunginiai teismai ir prokuratūra

9 straipsnis. Sąjungos Aukščiausioji Taryba

SRS Aukščiausioji Taryba yra aukščiausiasis Sąjungos įstatymų leidimo organas ir jai priklauso visa valstybinė valdžia pagal tuos įgaliojimus,

kuriuos SRS perdavė valstybės-narės.

SRS Aukščiausioji Taryba turi dvejus rūmus: Sąjungos Tarybą ir Tautybių Tarybą.

Sąjungos Tarybą renka visos šalies gyventojai pagal rinkimines apygardas su vienu rinkėjų skaičiumi.

Tautybių Taryba sudaroma iš respublikų, nacionalinių teritorinių darinių, taip pat tautų, neturinčių savo nacionalinių valstybinių ir nacionalinių teritorinių darinių, atstovų pagal normas, nustatomas valstybių-narių susitarimu.

SRS Aukščiausiosios Tarybos rūmai lygiateisiai.

10 straipsnis.

Sąjungos Prezidentas

SRS Prezidentą renka visos šalies gyventojai. Jis laikomas išrinktu, jeigu gaus daugumą balsų Sąjungoje ir daugumoje respublikų.

SRS Prezidentas yra Sąjunginės valstybės vadovas ir disponuoja tvarkomąja-vykdomąja valdžia; yra Sąjungos sutarties, Konstitucijos ir įstatymų vykdymo garantas; atstovauja Sąjungai santykiuose su respublikomis ir užsienio šalimis.

11 straipsnis. Sąjungos viceprezidentas

SRS viceprezidentą renka visos šalies gyventojai. Jis laikomas išrinktu, jeigu gaus daugumą balsų Sąjungoje ir daugumoje respublikų.

12 straipsnis. Sąjungos Ministrų kabinetas

Kabineto pirmininko vadovaujama SRS Ministrų kabineta skiria SRS Prezidentas suderinęs tai su Aukščiausiąja Taryba.

13 straipsnis. Sąjungos konstitucinis teismas

SRS konstitucinis teismas kontroliuoja, ar SRS ir respublikų įstatymai atitinka Sąjungos sutartį ir SRS konstituciją, sprendžia ginčus tarp respublikų ir tarp Sąjungos bei respublikos, jeigu šių ginčų nepavyko sureguliuoti kitomis procedūromis.

14 straipsnis. Sąjunginiai teismai

Sąjunginiai teismai yra SRS Aukščiausiasis teismas, SRS Valstybinis arbitražas, kariniai teismai Ginkluotosiose Pajėgose. Respublikų Aukščiausiųjų teismo organų vadovai įeina į TSRS Aukščiausiojo teismo sudėtį pagal pareigas.

15 straipsnis. Sąjunginė prokuratūra

SRS generalinio prokuroro vadovaujamas Sąjunginės prokuratūros organai prižiūri, kaip vykdomi SRS įstatymai.

16 straipsnis. Sąjungos valdymo organų kolegijos

Kad būtų koordinuojamas valstybės valdymas, prie sąjunginių organų steigiamos kolegijos, į kurias įeina respublikų atitinkamų žinybų vadovai.

17 straipsnis. Derinimo procedūra

Nesutarimai tarp Sąjungos ir respublikų aukščiausiųjų valstybinės valdžios ir valdymo organų sprendžiami remiantis jų kartu parengtomis derinimo procedūromis, o jeigu nepavyksta susitarti - perduodami nagrinėti SRS konstituciniam teismui.

18 straipsnis. Teisė išstoti iš Sąjungos

Kiekviena valstybė - SRS narė turi teisę išstoti iš Sąjungos. Išstojimo tvarką nustato SRS įstatymas.

19 straipsnis. Narystės nutraukimas Sąjungos narių iniciatyva

SRS narės gali kelti klausimą dėl

valstybės, nuolat pažeidinėjančios sutarties sąlygas ir sutinkamai su ja priimtus įsipareigojimus, narystės nutraukimo sąjungoje.

20 straipsnis. Sąjungos oficiali kalba

SRS oficialia kalba ir tarptautinio bendravimo priemone Sutarties dalyviai pripažįsta rusų kalbą.

21 straipsnis. Sąjungos herbas, vėliava, himnas ir sostinė

SRS valstybinį herbą sudaro...

SRS valstybinę vėliavą sudaro...

SRS valstybinį himną tvirtina SRS Aukščiausioji Taryba.

SRS sostinė yra Maskvos miestas.

22 straipsnis. Sąjungos sutarties įsigaliojimas

Sąjungos sutartis įsigalioja nuo

pasirašymo momento. Kartu netenka galios 1922 m. sutartis dėl TSRS įkūrimo.

23 straipsnis. Sąjungos sutarties keitimai

Sąjungos sutartis arba atskiri jos nuostatai gali būti anuliuoti, pakeisti arba papildyti tik sutikus visoms valstybėms - SRS narėms.

24 straipsnis. Sąjungos sutarties galiojimo laikas

Sąjungos sutartis galioja 50 metų nuo to momento, kai ją pasirašo pirmieji Sąjungos nariai.

(Respublika, 1990.XI.14)

Politiniai sūkuriai...

(Atkelta iš 1 psl.)

publikos. Šiaip ar taip, Rusija turi per 150 milijonų gyventojų ir turėtų paveldėti Sovietijos militarinę galybę su visom jos atominėm bombom. Bet - ir galėdama būti ateityje galinga, - ji griežtai atmets jėgos pavartojimą prieš kitas respublikas, blokadą, kariuomenės telkimą ir kitas gasdinimo priemones.

Savaime aišku, kad visos jos kaimyninės valstybės turės skaitytis su jos interesais, kaip Centro Amerika skaito su JAV, kurios su Kanada jau turi bendros rinkos sutartį ir, greičiausiai, per dabartinį Busho vizitą Meksikoje sutars dėl panašios sutarties su tuo kraštu.

Tuo tarpu Gorbačiovas vis dar pučia prieš vėją. Jam atrodo, kad be palyginamai dar glaudžios unijos sutarties, Sovietija yra pasmerkta subyrėjimui.

Istorija tačiau moko, kad unijas federacijas ir net karines sąjungas ilgainiui išlaiko tik bendri interesai, o ne kitokios jėgos. Stiprėjančios Rusijos, jau vien dėl jos dydžio ir turtų, įtaka Gorbačiovo norimoje Tautybių Taryboje ilgainiui bus tokia didelė, kad jai norom nenorom turės paklusti kitos respublikos. Jei taip - joms geriau pačiom tartis su Rusija, o ne su koku biurokratinu centru.

Galima suprasti, kad užsienyje vis dar populiarius Gorbačiovas nori išlaikyti iš vieno centro tvarkomą respublikų junginį. Lygiai taip pat kaip D. Britanijos premjerė Margaret Thatcher, o prieš

ją ir Churchillis negalėjo suprasti, kad laikai pasikeitė ir jų populiarumas krito. Žinoma, Gorbačioviui lengviau, kad nėra asmenybių galinčių jį tuojau pakeisti. Jos atsiras! Gorbačiovas, da bar atsisakęs nuo valdžios, galėtų būti dar ilgą laiką, ir ypač užsienyje, garbinamas. Kiekvienu atveju, jis savo revoliuciją pravedė be didesnio kraujo praliejimo, o tai jau labai didelis nuopelnas. Margaret Thatcher pavyzdys turėtų paskatinti jį pagalvoti.

Krizės tarpuslenkstyje...

(Atkelta iš 6 psl.)

JAV vyriausybės paramos. Užtat, mes, užsienyje gyvenantieji lietuviai, turėtume stipriau suglausti gretas vieningon, stiprion ir efektingon akcijon. Turime visi kaip vienas jungtis į darbą Lietuvai. Prisiminkime ir pasimokykime iš mūsų senorios kartos lietuvių - jie neturėjo nei "pa saulinės nei vyriausiosios" vadovybės, o vienok nuveikė daug daugiau negu mes. Dabar, turime didelę, išsimokslinusią ir gana pasiturinčią jaunąją ir viduriniąją kartą, kurių atstovų susitikimas Washingtone (žiūr. Edvardas Klimas. Dirva lapkričio 15 d.) buvo įspūdingas turiniu ir mintimis. Reikia tik, kad jie tas mintis, imtųsi įgyvendinti. Mes, vyresnieji, turėtume jiems visokeriopai talkininkauti.

Dr. Antanas Butkus

Išėivijos spaudos rūpesčiai (3)

Knygų leidimo saulėleidyje

Antanas Dundzila

Du senukai, pensininkai, saulutėje sėdi ant suolo ir linguoja. Kalbasi, kas katram patinka:

– Man labiausiai patinka du daiktai, tai "seksas" ir Kalėdos, – porina vienas. – Bet man visgi atrodo, kad iš jų tai Kalėdos man labiau patinka... Matai, Kalėdos būna bent kartą metuose...

Paskutiniuose dviejuose numeruose gvildenome išėivijos knygų leidimo reikalus. Teigėme, kad išėivijai pradeda trūkti ne skaitytojų, bet žmonių, nes knygos tiražų santykis išėivijoje ir Lietuvoje yra labai panašus – apie vienas ar du pirkėjai šimtui skaitančių lietuvių. Taip pat teigėme, kad išėivijos knygų rinkos krizė glūdi knygų platinimo trūkumuose.

Šiame numeryje svarstysime radikalų siūlymą ateityje naudotis vien tik Lietuvoje veikiančių leidyklų darbo rezultatais.

Susirašinėdamas su energingu, gražiai užsirekomendavusios knygų leidimo organizacijos darbuotoju, šią vasarą patyriau, kad ši leidykla yra nusprendusi išleisti dar dvi ar tris knygas ir padėti tašką – išjungti visas knygų leidimo šviesas, užrakinti (ar išėiti, palikus atidaras) duris. Su pramatomais tiražais ir vis mažėjančia rinka, lietuviškų knygų leidimas Amerikoje pasidarė nebeįmanomas, buvo teigiama. Ateityje turėsime pasikliauti Lietuvoje leidžiamomis knygoms.

Ką tai galėtų reikšti, kokios čia implikacijos? Visų pirma, tai reiškia, kad išėivijos autoriai siųs rankraščius į Lietuvą, ten bus atliekama

galutinė redakcija, visas paruošimas spaudai, spaudos darbas.

O kaip su skaitytojais, knygų pirkėjais?

Bent dalinai tai pareis nuo Lietuvos leidyklų norų bei planų puoselėti Amerikos lietuvių rinką. Pareis taip pat nuo tos rinkos didumo.

Aišku, reikia manyti, kad, kiekvienas asmeniškai galėsime palaikyti tiesioginius ryšius su leidyklomis ar platinimo įstaigomis Lietuvoje. Tai įmanoma, bet nebūtinai pageidautina. Pvz., šių metų pradžioje aš bandžiau gauti Anglijoje išleistą, anglišką knygą. Po ilgoko ieškojimo (kuris, nuolat perkant, pasidarytų paprastas ir aiškus), reikėjo rašyti kelis laiškus, telefonu skambinti į Londoną ir t.t. ir t.t.

Tačiau reikia manyti, kad ir Lietuvos leidyklos norės turėti kokias nors platinimo atstovybes čia. Greitesnio, efektingesnio patarnavimo pageidautaus ir klientai. Juk, visų pirma, reikės apie knygą sužinoti, prieš perkant – gal prekę pamatyti, norėsim greitai ir paprastai užsimokėti, tuoj pat leidinį gauti. Šitam viskam reikės naujos, išėivių tarpe veikiančios, organizacijos.

Su šita nauja, platinimui reikalinga organizacija iškyla ir kuriozas. Išėivijos knygų leidimas smuko dalinai dėl to, kad patys nemokėjome knygų platinėti. Dabar, atsisakydami leidimo bei spaudos darbo, ar rimtai pagalvojame apie tinkamą Lietuvoje išleistų knygų platinimo uždavinį? Į šį klausimą tikslaus atsakymo neturiu, bet drįstu labai abejoti...

Amerikos lietuvių rinka Lietuvoje išleistoms kny-

goms turi ir pozityvių bruožų – tiek Lietuvai, tiek išėivijai.

Visų pirma, Lietuvos užsienio prekybai tai būtų šoks toks užsienio valiutos šaltinis. Sakykim Amerikos lietuvių rinkai planuojama 50 pavadinimų per metus, 50 egz. tiražu ir \$10 / egz. vidutiniška kaina (jei sapnuoja – čia naudotus skaičius skaitytojas gali susimąžinti). Lietuvai visa tai reikštų apie \$25,000 metinės pajamas, į ką bent pačioj pradžioj reikia žiūrėti su pagarba.

Antra, imant dėmesin transporto ir platinimo išlaidas, virš minėtas, tipišką leidinys čia turėtų parsiduoti gal už \$15 – \$17. Tai irgi,

ekonomiškai žiūrint, dar prieinama knygos kaina mums, ypač jei įskaitysime vietinio persiuntimo išlaidas ir t.t.. Iš tokios prekybos čia niekas nepragyvens, bet bent pačio platinimo kaštai bus apmokėti.

Galų gale reikia pripažinti, kad ir šis knygų prekybos būdas nebus "amžinas", nes Amerikos lietuvių vis mažės, o ne daugės. Su juo gal persirsisime į XXI-ą šimtmetį. "Kiekviena tūkstanties mylių kelionė prasideda su pirmuoju žingsniu" – yra neva tai Konfucijaus lūpų žodžiai.

Lietuviškoji knyga jau keliauja nuo 1547 metų. Artėjame prie tos tūkstančio metų kelionės pusiaukelio. Čia ėjo kalba apie kiek mylių liko tos knygos kelionei šio meto Amerikos lietuvių tarpe ir koks tai kelionei skirtas kelias.

Lietuvių profesionalų susirinkimas
Madisone

Amerikos lietuvių profesionalų grupė 1990 m. spalio mėn. 20 d. organizaciniame susirinkime diskutavo būdus kaip padėti Lietuvai panaudoti JAV techniškas ir mokslines informacijas.

Seminaras buvo suruoštas jungiantis į Wisconsin universiteto tarptautinės veiklos programą. Seminarą organizavo architektas Raimundas Matulionis iš inžinerijos fakulteto ir Vytas Kapočius, Wisconsin Bell telefono bendrovės vadovybės narys iš Milwaukee.

Apie 30 lietuvių profesionalų, dalyvaudami visos dienos susirinkime, atstovavo medicinos mokslus, inžineriją, statybą, biotechnologiją, finansus, komunikaciją, psichologiją, ir gamtos apsaugos sritis.

Programos pradžioje įvyko pranešimai apie Madison ir Wisconsin universitetų bendradarbiavimą su Lietuva. James Sykes, Madison-Vilnius miestų seserijos pirmininkas, kuris yra lietuvių kilmės, pranešė, kad jau buvo aštuonių grupių pasikeitimas tarp šių dviejų miestų. Sekančiame pasikeitime, kuris įvyks šiais metais lapkričio mėnesio pabaigoje, Vilniaus miesto atstovai yra laukiami atvykstant į Madison. Aštuoni Madison delegatai nesenai grįžo iš Vilniaus ir Kaucho. Jie ten penkias dienas svarstė oro taršos kontrolę ir reikiamumą amatų ir techniško paruošimo. Jie taip pat buvo susitikę su Respublikos ir miestų valdžios atstovais.

Taip pat kalbėjo ir Wisconsin universiteto medicinos fakulteto vice kancleris Dr. Jay Noren kuris paaiški-

no kaip jo fakultetas priėmė medicinos studentus iš Vilniaus universiteto pasikeitimo programoje. Didelė problema yra kad studentai iš Lietuvos neturi užsienio valiutos nes rubliai nėra keičiami į vakarų valstybių pinigų. Dr. Noren pranešė, kad jis tiria galimybę gauti finansinės paramos iš Amerikos farmaceutinių bendrovių ir iš fundacijų studentų pasikeitimui tėti.

Trys susirinkimo dalyviai: Vytas Kapočius; Jonas Šalčius, Motorola bendrovės vadovybės narys, ir Arūnas Draugelis iš Asbestos Consultants, Inc., Naperville, IL, kalbėjo apie savo patyrimus iš nesenai buvusių kelionių į Lietuvą.

Šiame Amerikos lietuvių profesionalų susirinkime buvo padarytos sekančios rekomendacijos:

– Sudaryti ryšius su dabartinėmis Amerikos lietuvių techniškom ir profesinėmis organizacijomis,

– Paruošti Amerikos lietuvių profesionalų "data bank" pagal profesines sritis eventualioms konsultacijoms su profesionalais Lietuvoje,

– Identifikuoti Amerikos lietuvių profesionalų sričių atitikmenis Lietuvoje,

– Išvystyti būdus informacijų pasikeitimui tarp Lietuvos ir JAV,

– Pagerinti sąlygas studijoms Lietuvos studentams pasinaudojant Amerikos universitetais,

– Patiekti Amerikos lietuvių profesionalų sąjungos tikslus ir užsibrėžta veiklą 1991 m. Lietuvoje įvykstančiame mokslo ir meno simpoziume.

Sekantieji seminaro dalyviai sutiko koordinuoti atskiras profesionalines sritis: Stasys Budrys, Racine, WI, gamtos apsauga; Kęstutis Tautvydas, St. Paul, MN, biotechnologija; Arvydas Vana-gūnas, Chicago, mediciną; Ignas Budrys, Peoria, IL, inžineriją; Albinas Kurkulis, Chicago, finansus; Kęstutis Ječius, Chicago, architektūrą ir statybą; Vytas Kapočius, Milwaukee, WI, telekomunikaciją; ir Romualdas Povilaitis, Chicago, odontologiją.

Dėl daugiau informacijų apie Amerikos lietuvių profesionalų grupę kreipkitės į profesorių Raymond Matulionis, University of Wisconsin, Engineering Professional Development, 432 North Lake Street, Madison, Wisconsin 53706 ar skambinkit (608) 263-3372.

(rm)

LITUANISTIKOS IR
TYRIMO STUDIJŲ
CENTRAS

JAV lietuvių mokslininkai, universiteto dėstytojai ir kiti intelektualai 1982 metais Chicagoje įsteigė Lithuanistikos tyrimo ir studijų centrą. Pirmuoju centro pirmininku tapo jo aktyviausias skatintojas ir rėmėjas prof. dr. Jonas Račkauskas, nuo 1979 metų dirbantis ir Pedagoginiam lituanistikos institute. LTSC įsikūrė Jaunimo centre.

LTSC tikslas sudaryti sąlygas, kad išėivijoje sukurtos lietuvių kultūrinės vertybės išliktų ir kad jomis galėtų pasinaudoti ateinančios kartos. Didžiausias centro padalinys yra Pasaulio lietuvių archyvas, kuriame saugomi Daužvardžių konsularinis rinkinys, Australijos lietuvių archyvas, K. Pakšto, Balio Sruogos, Antano Škėmos, prel. Krupavičiaus ir kitų pasižymėjusių išėivijos lietuvių archyvai. Šalia to, PLB ir JAV, Lietuvių Bendruomenių ir kitų draugijų bei sąjungų dokumentai.

Lietuvių medicinos muziejus, gal vienintelis toks muziejus pasaulyje, renka medžiagą iš lietuvių medicinos istorijos, yra įkurtas LTSC. Čia sukaupti eksponatai – knygos, gydytojų dokumentai, fotografijos rankraščiai, mediciniški instrumentai ir periodinė spauda.

Persitvarkymai Lietuvoje reikalauja stiprios ir budrios išėivijos lietuvių akcijos. Institutas nuolat siunčia knygas bei kitus spausdinius į Lietuvą. Remia Vilniaus universiteto mokslinę biblioteką, Lietuvos mokslų akademiją Respublikinį muziejų ir kitas institucijas.

Skaitykite ir platinkite
DIRVĄ

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE
FUNERAL HOME

Marquette Funeral Home
2533 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629
1-(312)-476-2345

Hills Funeral Home
10201 South Roberts Road
Palos Hills, Illinois 60465
708-430-4455

Visus laidotuvių namus galite pasiekti skambindami 1-(312)-476-2345

ANTHONY B. PETKUS
DONALD A. PETKUS

Petkus Funeral Home
1410 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-863-2108

Petkus-Butkus Funeral Home
1446 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-652-1003

DONALD M. PETKUS
LAWRENCE C. GASUNAS

Balfas veidu į Lietuvą

Vytautas Kasniūnas

BALFO direktorių tarybos suvažiavimui Clevelande (lapkričio 9-11 d.d.) pašyktėjo rudens saulė spindulių, bet juos pavadavo nuoširdus vietos balfininkų atvykusiųjų priėmimas, globa ir nuostabus vaišingumas, pavyzdingas tvarkingumas. Tai atliko sujungtos rankos, pasiaukojimas ir meilė artimui, šventas labdaros žodis. Ir kai penktadienio vakare susirinkome Lietuvių namuose susipažinti

ir pabendrauti, mums lyg krintančios žvaigždės nuostaba nuskambėjo Lietuvos Parlamento deputatės, Operos primadonos Nijolės Ambrazaitytės pasakyti žodžiai. Buvusi Sibiro tremtinė, dėkojo Balfui, kad išgelbėjo jos šeimą nuo mirties. Maisto siuntiniai Sibire nukrito lyg iš dangaus. Suglausti skruostai su Balfu pirm. Marija Rudienė, buvo simbolinė padėka visiems balfininkams.

Lapkričio 10 d., šeštadienio ryte Balfu direktorių tarybos suvažiavimą atidarė dir. ir Clevelando sk. pirmininkas Vincas Apanius. Sveikino suvažiavimą globojusiųjų vardu, kviesdamas žiūrėti į ateitį su viltimi, laukiant vieningo susiklausymo labdaros darbuose. Su kun. Gedimino Kijausko, S.J. maldos žodžiais dėkojome Viešpačiui už įkvėpimą ir malonę, kuri mus skatina eiti Jo parodytu meilės keliu, taraujant mūsų ypač nuskriaus tiems tėvynainiams. Marija Rudienė perskaitė Direktorių pirm. Vlado Pažiūros laišką, jam dėl ligos atsisakant iš pareigų. Suvažiavimas palinkėjo žymiam Balfu veikėjui geros sveikatos ir dėkojo už jo citas pareigas. Vėliau Direktorių pirmininku buvo išrinktas Rimtautas Dabšys, veiklus jaunas akademikas.

Susirinkimui pirmininkavo Balfu gen. sekretorius dr. Pranas Budininkas, išanginiame žodyje pabrėždamas, kad Lietuvai išgyvenant laisvę, reikės daug naujų klausimų išspręst.

Balfu pirm. M. Rudienė sveikino direktorių, jų igaliotinius ir gausiai susirinkusius svečius, visus balfininkus. Pristatė naujai išrinktą direktorę iš Detroito Gailutę Dėdiniene, aktyviai įsijungusią į Balfu veiklą.

Balfu centro valdybos išdininko Kosto Čepaičio gerai paruoštą, kelių puslapių pranešimą visi direktoriai gavo prieš suvažiavimą, kad galėtų su juo nuodugniai susipažinti. Dabar jis kai ką papildė, paaikškino, atsakė į klausimus. Iki rugsėjo 1 dienos įvairiopa šalpai išleista 147.000 dolerių. Lenkijoje ir Suvalkų trikampyje gyvenantiems lietuviams, pasiūstiems vaistams, medikamentams, drabužių siuntiniams išleista 22.600 dol. Pagalba buvo siunčiama ligoniams, seneliams, vaikams, tikrai jos reikalingiems. Visos pavardės ir adresai patikrinti, taip pat ir gyvenimo padėtis. Iš aukotojų išsiskiria Miknys. Jis kelis kartus per metus atsiun-

Dr. Philip Johnston, Care egzekutyvinis direktorius, įteikia Balfu pirm. Marijai Rudienei specialų žymenį, už jos 40 metų darbą Care labdaros organizacijai, eitas direktorės pareigas.

čia čekius be laiško ar nurodymų, paaukodamas po 2 tūkstančius ar daugiau. Padarė pranešimus spaudos komisijos nariai: Vyt. Kasniūnas, St. Garliauskas, Ant. Repšienė. Kvietė direktorių aktyviau įsijungti į informacijos darbą. Pavyzdingas Detroito skyrius surenka nario mokesčius iš 900 narių. Balfininkai prie aukos turi pridėti ir vieną dolerį nario mokesčio.

Balfu pirm. Marijos Rudienės pranešimas buvo išsamus, planingas, atsakė į daug mums labai rūpimų klausimų. Balfas padeda vargstantiems lietuviams Lietuvoje ir bet kurioje pasaulio dalyje gyvenantiems. Surandami ir reabilituojami kituose kraštuose įstrigusieji ir į vargą patekusieji lietuvių kilmės asmenys. Ji lankė Suvalkų trikampyje gyvenančius lietuvius, o šią vasarą lankėsi Lietuvoje. Šimtai lietuvių dėkojo Balfui, kad išgelbėjo jų gyvybę. Rikiavosi Sibiro tremtiniai, politiniai kaliniai. Balfas remia visus lietuvius, kai sužino kam yra reikalinga pagalba, ar atsako į prašymus. Visu sveriu remia Lietuvos Tremtinių sąjungą, turinčią apie 160.000 narių ir Politinių Kalinių sąjungą. Kai Lietuvos ir Lenkijos juodoji rinka apversta ir pardavinėja iš Amerikos lietuvių gautus vaistus, Lietuvos Tremtinių sąjunga visas

gautas gėrybes iš Balfu pasikirsto kruopščiai ir tiksliai. Jiems padeda idealistai gydytojai ir vaistininkės. Nė trupi nėlis ar lašelį nenukreinta kitur.

Po visų pranešimų, buvo klausimai, sumanymai, diskusijos. Tuščiažodžiavimui nebuvo vietos. Po suvažiavimo buvo padėkota Balfu pirm. Marijai Rudienei, kuri taip pat yra ir reikalų vedėja. Jos idealizmas apvainikuotas. Daug valandų praleidžia Balfu įstaigoje, taip pat daug keliauja organizacijos reikalais. Kelionių išlaidas padengia šeimos čekis. Balfu išdininkas Kostas Čepaitis kaskdien dirba centro įstaigoje. Atlyginimas-balfininkų ačiū! Toks pat ačiū! – skiriamas ir vicepirmininkui Albinui Dzirvonui. Dr. Pr. Budininkas kai gyvena Chicagoje, sutvarkė kompiuterinę sistemą.

Šeštadienio vakare Lietuvių namuose buvo iškilminga vakarienė. Programą pravedė Ona Jokūbaitienė, nuostabiai dainavo Lietuvos Operos primadona Nijolė Ambrazaitytė. Širdį gnybtelėjo, kai jai gėles įteikė mūsų žymioji solistė Aldona Stempuzienė ir balfininkė Aukštuolienė. Plodami pagarbiai atsistojome. Plojom ir nuo kėdžių pakilome, reikšdami pagarbą ir padėką Balfu pirm. Marijai Rudienei. Jaudino jos pasakyti žodžiai, jos idealizmas ir meilė Lietuvai.

Sekmadienį Dievo Motinos bažnyčioje buvo šv. Mišios. Meldėmės už Lietuvą, mirusius ir gyvus balfininkus. Kun. Gedimino Kijausko, S.J. pamokslas mus jaudino.

Ačiū suvažiavimą nuostabiai širdingai globojusiai Clevelando skyriui, kurio pirmininkas ir direktorius yra Vincas Apanius, taip pat rengimo komitetui – O. Jokūbaitienei, E. Stepui, A.E. Karso kui ir skyriaus valdybai. Aukštuoliai išvažiuojantiems ir dovanas įteikė.

Balfu pirm. M. Rudienė sega ženklelį AT atstovei, sol. Nijolei Ambrozaitytei. Šalia stovi V. Apanius, Clevelando skyriaus pirmininkas.

Lietuvoje...

Vitalius Zaikauskas

• **LAPKRIČIO 24** dieną visoje Lietuvoje skambėjo bažnyčių varpai visu nutrauktų gyvybių atminimui.

Per pastaruosius 35 metus vien oficialių abortų būdu Lietuva neteko apie 2,5 milijono vaikų.

• **VILNIUJE** lapkričio 21 dieną įkurtas Laisvosios Rinkos institutas.

• **LAPKRIČIO 24** dieną, per Lietuvos TV kalbėjo AT pirmininkas Vytautas Landsbergis. Pirmieji jo žodžiai buvo: "Tėvynė pavojuje!".

• **STREIKAVO** Vilniaus Technikos Universiteto studentai, nepatenkinti rektoriaus nutarimu – perlaikant antrą kartą egzaminus ir įskaitas reikės mokėti pinigų. Rektorių studentams tinginiams nusileido.

• **KAUNO** Medicinos akademijos studentai užkalė karines katedras duris ir pakabino užrašą "Milijonas dienų be "karinės" katedros". Taip bandoma panaikinti karinio mokymo, kaip svetimos ideologijos, katedrą.

• **A. VALIUKĖNAS**, buvęs tolimojo plaukiojimo kapitonas, paskirtas Respublikos Žuvies pramonės departamentu generaliniu direktoriumi.

• **IŠ ŠIAULIUOSE** dislokuoto SSSR armijos dalinio pabėgo dar vienas kareivis – nepakeliamos tarnybos sąlygos, patyčios, mušimai.

• **KĖDAINIŲ** mokyklai sukako 365 metai.

• **ŠILUTĖS** senosiose katalikų kapinėse pagerbtas Lietuvos krašto apsaugos ministras P. ŠNIUKŠTA.

• **ŠILUTĖS-RUSNĖS** tiltas vėl vadinamas K. GRINIAUS vardu.

• **SAJŪDŽIO** Kauno taryba ir jaun lietuviai suorganizavo piketą prie Kaune dislokuotų SSSR armijos dalinių. Į plakatus "Okupantai lauk" ir pan. kariškiai reagavo santūriai.

• **LIETUVOJE** įkurtas budistinių tyrimų institutas.

• **VILNIUJE** gastroles baigė New Yorko profesionalus "The Acting Company" teatras.

• **M. MAŽVYDO** biblioteka gavo didelį knygų siuntą iš Chicagos. Ją atsiuntė Lituanistikos tyrimų ir studijų centras, padedant Amerikos Lietuvių bendruomenei.

• **ŽYMIŲ** materialinių nuostolių patyrė Lietuvos TSR karinis komisaras generolas majoras A. Visockas – į jo garažą įsilaužė vagys.

• **LAPKRIČIO 22** dieną Vilniuje įsteigta Lietuvos – Japonijos draugija.

• **SIEMET** Respublikoje darbovietėse žuvo 105 žmonės, daugiausia (60) – žemės ūkio sistemoje.

• **KLAIPĖDOS** zonoje pradėjo veikti 11 pasienio kontrolės postų.

• **KAUNE** vyko Lietuvos Šaulių sąjungos suvažiavimas. Dalyvavo 172 delegatai iš Lietuvos, LSS tremtyje Centro valdybos pirmininkas Mykolas ABARIUS, Edmundas VENGIANSKAS, Estijos kaiselitų, Latvijos aizsargų, Ukrainos patriotinių judėjimų atstovai.

Sveikinimo kalbą pasakė LTS pirmininkas Rimantas SMETONA. Išklausyti Centro valdybos pirmininko G. Jankaus, kontrolės komisijos ataskaitos. Išrinktas naujas štabas, valdyba ir taryba.

• **LIETUVOS** Respublikos krašto apsaugos tarnautojai apmėginti naujomis uniformomis.

• **ATKURTA** šv. Cecilijos draugija veikusi iki 1940-ųjų metų. Jos pirmininku išrinktas Remigijus REMESA.

• **ŠEŠADIENĮ** Vytautas Landsbergis lankėsi Sniečkaus Atominėje elektrinėje, Vakare susitiko su miesto gyventojais.

• **DVI** dienas truko Lietuvos Liberalų Sąjungos suvažiavimas. Valdybos pirmininku išrinktas Vytautas RADŽVILAS.

Susitikime su Kongresmanu Tomu Campbell spalio 28 d. Sehgal sodyboje. Iš kairės: D. Janutienė, J. Pagirskytė-Jonas, F. Brown, kongr. T. Campbell, V. Šliupas, A. Sehgal ir D. Witt.

Susitikimas su kongresmanu T. Campbell

Spalio 28 dienos popietę, į Dr. Balraj ir Aldonos-Vasaitytės Sehgal sodybą Palo Alto, sugužėjo sveteliai estai, latviai ir lietuviai iš šiaurės Kalifornijos apylinkių nuo San Francisco iki San Jose. Ką tik grįžęs iš Lietuvos Vytautas Šliupas net iš tolumo Lake Tahoe atvyko. Tai buvo pirmas toks įvykis šiaurinėje Kalifornijoje, kad visi pabaltiečiai stotų petis į petį paremti vieną kandidatą į JAV Kongresą.

Tomas Campbell yra jaunas Stanfordo universiteto profesorius. Jis doktorato laipsnį iš ekonomijos mokslų gavo Chicagos Universitete 1980 metais, ir nuo 1983 metų dėsto Tarptautinę teisę ir ekonomiką Stanfordo universitete. Kas savaitę jis grįžta namo į Palo Alto iš Washingtono, dalyvauti miestelio susirinkimuose, kad būtų įsijautęs į savo distrikto balsuotojų problemas.

Šią sekmadienio popietę atskrido jis tiesiog iš Washingtono pas mus. Jis turėjo daug kitų pakvietimų, bet buvo pasiryžęs dalyvauti pas mus, kadangi, jo žodžiais, prieš du metus jo susitikimas su lietuviais taip pat pas Sehgal prieš pat rinkimus jam atnešė rinkimuose laimę. Tada jis kandidatavo pirmą kartą ir sakė niekados nepamirš, kad Šiaurinės Kalifornijos Estų Klubas buvo pati pirmoji organizacija, kuri oficialiai parėmė jį Tom Campbell į JAV Kongresą. Tą estų plakata jį laiko įsireminę savo raštinėje Washingtone.

Kongresmanas Campbell davė mums labai konkrečių patarimų, kaip efektingai sudominti ir užangažuoti aktyviai veiklai mums rūpimais klausimais kitus senatorius ir kongresmanus. Jo pasiūlymas buvo, kad vietoj laiškų mes tiesiog nusiųstume savo representatorius pas savo distrikto kongresmaną ir žodžiu

išreikštume savo pageidavimus prašydami paremti. Jis prisiminė savo susitikimą Washingtono spalio 15 d. su Estijos užsienio reikalų ministru, Lennart Meri. Šį susitikimą kaip tik buvo suorganizavę Heino Jogis ir Aleks Einseln mūsų vietiniai stiprūs estų veikėjai.

Kaip pavyzdį jis davė dabar labai rūpimą klausimą, būtent, kaip įtaigoti Kongresą jiems planuojant suteikti the Most Favorite Nation Treatment prekiaujant tik su Pabaltijo valstybėmis. Jis kalbėjo apie galimybę Pabaltijui būti traktuojamui atskirai nuo Sovietų Sąjungos atsižvelgiant į 1920 Tarrif Law. Aišku, jis pastebėjo, kad čia susidurtume su labai stipria opozicija iš grupių remiančių Jackson Vanik Amendment surištą su palengvinimu emigracijos nuostatų iš Sovietų Sąjungos norintiems išvažiuoti. Jis labai draugiškai patarė susidraugauti su Bay Area Council for Soviet Jewery ir pasinaudoti jų plačia patirtimi politinėje veikloje. Su šia organizacija mūsų pažintis pradėta 1989 metų rudenį, kai su jų atstovais kalbėjosi iš Lietuvos atvykęs Arvydas Juozaitis. Organizacijos atstovai pasisiūlė mūsų politinę veiklą remti ir jau keletą kartų dalyvavo pabaltiečių ruošiamose demonstracijose.

Deja, kongresmanas nieko negalėjo patarti, kaip JAV oficialiai galėtų padėti Pabaltijo jaunimui, kuris prievartaujamas stoti į sovietų kariuomenę. Į klausimą, kodėl JAV negali įtaigoti sovietų išsivežti savo kariuomenę iš Pabaltijo, jis atsakė, kad tai yra lygiagretė problema su Vokietijos. Rusijos ekonominė padėtis dabar yra tokia prasta, kad jie nepajėgia nei apgyvendinti, nei išmaitinti savo kariuomenės Rusijoje. Jo nuomone Sovietų Sąjunga neilgai beišsilaikys, ir kad

Gorbačiovo dienos suskaitytos. Bet tuo pačiu, jis nemano, kad Jelcinas yra mūsų draugas. Gorbačioviui gavus Nobelio taikos premiją, Tom Campbell nusiuntė jam tokio turinio telegramą: "Congratulations you won it, now prove it." (Sveikiname Jūs laimėjote, dabar įrodykite kodėl.)

Čia paminėta vos keletas klausimų, kuriais mes šnekėjomeš jaukioj sodelio atmosferoj. Po to sekė visų trijų tautybių suneštinės vaisės. Kongresmanas praleido gerą porą valandų su mumis. Jo rinkiminės kampanijos vedėjas Sally Kerrick mums nuoširdžiai dėkojo už aukas ir pasidžiaugė, kad šis subuvmas buvęs geriausias šios rūšies, ypač pasižymėjęs aukšta minčių ir klausimų kokybe.

(AVS)

DETROIT

INŽ. DR. STASYS JUŽENAS NETIKĖTAI MIRĖ

Spalio 19 d. Vladas Juženas savo namuose rado mirusį brolių inž. dr. Stasį Juženą.

Velionis gimė 1914 m. vasario 12 d. Povilonių km., Pagirių valsč., Ukmergės apskrityje. Mokėsi Ramygalos ir Jėzuitų gimnazijoje Kaune. Baigė Aukštesniąją Kultūrtechnikos Mokyklą Kėdainiuose, ir Lietuvos Karo Mokyklos paskutiniąją asperantų laidą. Studijavo Vytauto Didžiojo Universitete Inžinerijos fakultete geodeziją. Karo audrų išblokštas ir atsiduręs Vokietijoje tęsė studijas ir įsigijo Inž. Dr. laipsnį. Atvykęs į Ameriką, apsigyveno Detroite, dirbo įvairiose vietose savo specialybėje. Uoliai darbavosi Detrito Inžinierių ir Architektų skyriuje, mokytojavo "Žiburio" lituanistinėje mokykloje ir dalyvavo spaudoje. Išsirūpino ir atsikvietė į Ameriką išvežtą į Sibirą motiną ir brolių su šeima. Vienas brolis li-

BOSTON

SĖKMINGAS MINĖJIMAS

Lapkričio 17 d. So. Bostono Lietuvių Piliečių d-jos trečio aukšto salėje surengtas Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Bostono skyriaus to skyriaus veiklos 40-ties metų sukakties ir Dirvos deimantinio 75-rių metų jubilėjaus minėjimas buvo sėkmingas visais atžvilgiais. Į jį atsilankė daug Bostono ir apylinkės lietuvių, salė buvo gražiai papuošta, gauta nemažai aukų Dirvos reikalams.

Minėjimą pradėjo ir užskleidė skyriaus pirmininkas Juozas Rentelis, jį pravedė Zita Krukonienė, turiningą invokaciją sukalbėjo klebonas kun. Albertas Kontautas, apie skyriaus veiklą kalbėjo Genovaitė Treinienė sveikino Tautinės Sąjungos centro pirmininkas dr. Povilas Švarcas iš Los Angeles, apie lietuviškosios spaudos vaidmenį apskritai ir Dirvos reikalus konkrečiai kalbėjo Dirvos jubilėjaus vajeaus centrinio komiteto pirmininkė Irena Kriaučeliūnienė iš Chicagos, meninę programą atliko Bostono vyrų sekstetas, vadovaujamas Daivos Matulionytės – de Sa Pareira, lietuvišką vakarienę paruošė igudusios šeimininkės su jaunomis talkininkėmis, šokiams grojo latvių orkestras.

Į minėjimą atsilankė ir keletas svečių iš Lietuvos. Bene stambiausią auką Dirvos reikalams įteikė Tautinės Sąjungos skyriaus pirmininkas Juozas Rentelis. Tai 1,000 dolerių skyriaus auka, kuria papildyta ankstyvesnė skyriaus 4,000 dolerių auka. Tuo būdu viso skyriaus vajeaus proga Dirvai yra paaukojęs 5,000 dolerių. Minėjimo proga išleista graži programa, kurią skoningai paruošė dail. Vytautas Dilba.

kęs Lietuvoje kaip laisvės kovotojas-partizanas prieš buvo nužudytas.

Velionio kūnas buvo pašarvotas Ch. Steponausko laidojimo koplyčioje.

Spalio 21 d. kun. Viktoras Kriščiunevičius ir atsilankusieji sukalbėjo rožinį. Inž. Vytautas Kutkus paskaitė jam perduotą iš Bostono jo geriausio mokslo draugo, Juozo Rasčio-Rasčiausko, pridėdamas ir savo šeimos, užuojautą.

Spalio 22 d. Dievo Apvaizdos bažnyčioje už velionio vėlę Mišias aukojo kun. Viktoras Kriščiunevičius. Velionio kūnas sudegintas ir pelenai padėti prie jo motinos karsto Švento Kapo kapinių mauzoliejuje. Mišių dalyviai brolio Vlodo ir dukros Danutės buvo pakviesti į Black Deer svetainę pietų.

A.Gr.

Į ją įtrauktos net 9 nuotraukos: Dr. Povilo Švarco, Irenos Kriaučeliūnienės, Vytauto Gedgaudo, Bostono skyriaus narių 1974 m., skyriaus narių steigėjų su Jonu Kasmausku, Bostono vyrų sekteto, skyriaus subatvakarių komisijos 1966 m., Jono Kasmausko su buvusiais skyriaus pirmininkais 1974 m. ir dabartinės skyriaus valdybos.

ŠV. MIŠIOS UŽ BR. KVIKLĮ

Gruodžio 9 d. 8 val. ryto Šv. Jurgio lietuvių parapijos bažnyčioje Norwoode bus atnašaujamos Šv. Mišios už mirusį Bronių Kviklį. Po mišių salėje įvyks velionio veikalo parodėlė. Ten Dr. Jurgis Gimbutas ir klebonas kun. Vincas Valkavičius pasidalinis savo prisiminimais apie Bronių Kviklį.

SĖKMINGAS KONCERTAS

Smuikininkės Elenos Kuprevičiūtės-Bergienės ir pianistės Loretos Slovak koncertas lapkričio 4 d. Cape Code buvo sėkmingas. Jis sutraukė daug vietos ir apylinkės lietuvių, o taip pat ir amerikiečių. Programoje buvo atlikti ir lietuvių kompozitorių kūriniai. Po koncerto Česlovo ir Irenos Mickūnų sodyboje įvyko priėmimas koncerto programos atlikėjoms. Jame dalyvavo apšči lietuviai ir amerikiečiai.

BALFO POBŪVIS

Tradicinis metinis Balfio 72-tojo skyriaus Brocktone pobūvis įvyko lapkričio 10 d. Sandaros salėje Brocktone.

Pobūvį pravedė Laisvės Varpo vedėjas Petras Viščinis. Apie Balfą trumpai kalbėjo direktorė Stasė Gofensienė lietuviškai, o kun. Antanas Jurgelaitis angliškai. Skanią šiltą lietuvišką vakarienę pobūviui paruošė Ona Eikiniene su savo talkininkėmis. Šokiams muziką iš įrašų suorganizavo Povilas Stabinš.

Aukų pobūvyje gauta netoli pusanthro tūkstančio dolerių, o pobūvio pelnas – 677 doleriai. Taigi, jau sudaryta šalpos reikalams virš 2,000 dolerių, o aukos dar teberenkamos. Ligi šiol stambiausi aukotojai yra Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Bostono skyrius ir Montellos Lietuvių Tautinis klubas, paaukoję po 200 dolerių. Juozas Kairys iš Cape Codo, paaukojęs 125 dolerius, o taip pat eilė asmenų, paaukojusių po 50 dolerių.

Balfio skyrius Brocktone yra viena veikliausių lietuvių organizacijų visoje apylinkėje. Jo pirmininku dabar yra Juozas Dabrega.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

ISTORIKO DR. J. JAKŠTO ARCHYVAS KENT UNIVERSITETE

Prof. dr. Juozo Jakšto archyvą, susidedantį iš 900 mokslinių knygų bei rankraščių, velionio našlė dr. Wilhelmine T. Jakštas padovanojo Kent State universitetui, papildant jau ten esančią kolekciją. Ši, moksliniu pagrindu vertingą archyvą pergabenti į Kento universitetą padėjo Pranas Joga, atlikdamas tris keliones.

Universiteto bibliotekos direktorius atsiuntė našlei dr. W.T. Jakštas padėkos laišką už šią brangią istorinę medžiagą, kuri bus prieinama visiems studijuojantiems Lietuvos istoriją.

• TAUTYBIŲ FESTIVALIS, remiamas dienraščio the Plain Dealer, įvyks penktadienį, lapkričio 30 d. 7:30 v.v.. Palace Theatre, Clevelande. Tai jau antrasis tarptautinis 16 tautų pasirodymas, kurio pelnas skiriamas tautybių Centrai paremti. Programoje tarp kitų tautų dalyvauja ir lietuvių Grandinėlės šokėjai.

Bilietai po 10 dol.. Pensininkams 8 dol. gaunami skambinant Ticketron 771-1007. Dėl smulkesnių informacijų skambinti 241-6000.

• CLEVELANDO PEN-SININKŲ suėjimas įvyks ne trečiadienį, bet ketvirtadienį, gruodžio 6 d. 2 v.p.p. Lietuvių namų viršutinėje salėje. Visi pensininkai su svečiais maloniai kviečiami dalyvauti.

• MALDOS VALANDA UŽ LIETUVĄ vyksta kiekvieną ketvirtadienį, tuojau po vakarinių lietuviškų Mišių Dievo Motinos šventovėje.

• PIANISTAS ANDRIUS KUPREVIČIUS gruodžio 1 d., šeštadienį, duos fortepiono muzikos koncertą Balzeco kultūros muziejuje, Chicagoje. Programoje Šopeno, Ravelio ir Čiurlionio kūriniai.

• CLEVELANDO VYRŲ OKTETAS, vadovaujamas R. Kavaliausko, kartu su sol. I. Grigaliūnaite atliks meninę programą kariuomenės šventės minėjime gruodžio 1 d. 7 v.v. Lietuvių namuose.

APARTMENT FOR RENT LAKE SHORE – 185 St. Area. Large, modern, 1 bedroom apt. Appliances, air cond., carpeted. Garage incl., Quiet bldg.. Lease \$350 Per Month. tel. 338-3205

Lapkričio 17-18 d. Clevelande įvyko ŠALFASS suvažiavimas. Nuotraukoje prezidiumas: V. Adamkus, E. Vodopaliene ir V. Bacevičiaus nuotr.

• VIENOS DIENOS REKOLEKCIJOS įvyks šeštadienį, gruodžio 8 d., Dievo Motinos parapijos šventovėje. Rekolekcijos prasidės 9 v. ryto ir baigsis 6 v. šv. Mišiomis ir agape. Susikaupimą praves Aldona Zailskaitė iš Čikagos. Religinį patarnavimą suteiks kun. Gediminas Kijauskas, S.J. Aldona Zailskaitė turi magistro laipsnį iš šv. Rašto. Reguliariai praveda rekolekcijas amerikiečiams ir lietuviams. Vysk. Pauliaus Baltakio Taryboje yra šv. Rašto komisijos ryšininkė. Vadovauja šv. Rašto būreliams. Šiuo metu yra viena iš Draugo redaktorių.

Registruotis prašom iki ketvirtadienio (gruodžio 6 d.) Dievo Motinos parapijos raštinėje (tel. 531-4263) arba pas Romą Bridžių (tel. 481-9097). Kaina – \$10.00 asmeniui (už priešpiečius ir vakarienę). Ypatingai yra kviečiamos ir laukiamos jaunos poros, nes bus paliesti šeimos klausimai. Norintiems bus proga pasisakyti, klausyti klausimus, diskutuoti. Clevelando ateitininkai nuoširdžiai kviečia ir laukia visų.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

APDRAUDOS reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į **OBELENIO apdraudos įstaigą** — 6028 Mayfield Road, Suite 10, Mayfield Hts., Ohio 44124. Skambinti (216) 442-6810.

PARENGIMAI

• GRUODŽIO 1, Lietuvos kariuomenės šventės minėjimas. Rengia Ramovės Clevelando skyrius.

• GRUODŽIO 24, 9:30 val. bendros Kūčios Šv. Jurgio parapijos salėje.

1991:

• VASARIO 9, Pilėnų Tn. skautų tradicinis "Blynų balius". Rengia Pilėnų Tn. skautų tėvų komitetas.

• VASARIO 17, Vasario šešioliktosios minėjimas. Pradžia 4 v.p.p. Rengia ALT ir LB.

• KOVO 17, Skautijos rengiama Kaziuko Mugė.

• BALANDŽIO 13-14 d.d., Clevelando ateitininkų šventė.

• GEGUŽES 5, Lietuvos Valstybinės Operos solistų Virgilijaus NOREIKOS ir Irenos MILKEVIČIUTĖS koncertas Dievo Motinos parapijos auditorijoje. Rengia Lietuvių Fondas, talkinant LB Clevelando apylinkės valdybai.

KARIUOMENĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Gruodžio 1 d., 7 v.v. Lietuvių namų salėje, LKVS "Ramovė" Clevelando skyrius rengia Lietuvos Kariuomenės atkurimo minėjimą – balių.

Programoje: Kalbės visuomenininkė Ingrida Bublėnė, meninę dalį atliks Clevelando vyrų oktetas vadovaujamas muziko R. Kavaliausko, muzika, vaisės, loterija. Įėjimas 20 dol. asmeniui.

Clevelando ir apylinkės lietuviai maloniai kviečiami minėjime dalyvauti.

Vietas rezervuoti ar stalus sudaryti, prašom skambinti Vytautui Januškiui telef. 481-4199 ar St. Butrimui 481-2130.

Skaitykit ir platinkit
DIRVA

PROTOTYPE

METAL MODEL MAKERS HYD. PRESS OPERATORS BINDER DEVELOPMENT LASER OPERATORS
Clean, expanding, eastside shop has immediate openings for experienced individuals. We offer competitive wages, profit sharing A/C shop, and overtime.
OAKLEY INDUSTRIES INC.
Mt Clemens, Mich.
(313)-792-1261

(37-46)

Juozas Milkonis
Realtor, Notary Public

East Shore Realty

Namų ir žemės pardavimas - nuomavimas

Bus. phone: 481-6900
Home phone: 531-2190

18021 Marcella Road
Suite 2
Cleveland, Ohio 44119

Taupa

Lithuanian Credit Union
Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street
Cleveland, Ohio 44119
(216) 481-6677

Įsikūręs Nuosavuose Namuose

Taupykite ir Skolinkitės vieninteliame lietuvių kredito kooperatyve Ohio valstijoje.

Darbo Valandos:

Antradieniais--ketvirtadieniais nuo 9:00--4:00 p.p.
Penktadieniais nuo 9:00--6:00 v.v., Šeštadieniais nuo 9:00--3:00 p.p.
Sekmadieniais nuo 11:00--12:00 p.p. (DMNP parapijos patalpose)

Visi Bankiniai Patarnavimai

Mokame Aukštesnius Nušimčius Už:
Taupymo Skaitytas, Certifikatus, IRA, Čekių Skaitytas, ir t.t.

Skoliname Geriausiomis Išsimokėjimo Sąlygomis:
Asmeniniams Reikalams, Automobilių ir Laivų Pirkimui,
Namų Remontui (Home Equity), Namų Pirkimui (Mortgages)

Parduodame pinigines perlaidas (Money Orders), Traveler's Checks,
Primame telefono, elektros, šildymo, ir vandens sąskaitas,
Buckeye Cards, Notaro patarnavimai, U.S. Savings Bonds, ir t.t.

*** Klekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios ***
apdrausta iki \$100,000.

Mūsų Tikslas: Ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas.

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,
William J. Jakubs Jr. ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama
teikianti jaukią atmosferą mūdesio
valandoje. Didele aikštė automobi-
liams pastatyti.

RITA MATAS - Broker - G.R.I. - C.R.A.

MATAS REALTORS

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS - teisinis patarėjas

NCRMLS

DIRVA

• **A. SAUDARGAS**, Lietuvos užs. reikalų ministras, informuoja JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdybą, kad visa iš JAV pargabenta elektroninė technika puikiai veikia ir teikia šiuo metu didelę pagalbą. Personalinis kompiuteris ir priedai prie jo yra naudojami Lietuvos Respublikos delegacijos konsultacijų dėl derybų su Sovietų Sąjunga metu. Tokios sistemos efektyvumas pilnai pasiteisino ir ateityje tokios sudėties elektroninės technikos pomplektai labai praverstų. Šia proga jis dėkoja JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdybai ir aukotojams už suteiktą pagalbą.

• **DARBININKAS**, lietuvių pranciškonų leidžiamas savaitraštis Brooklyn, N.Y. redaguojamas Tėv. Kornelijaus Bučmio, OFM ir Pauliaus Jurkaus, gruodžio 2 d. mini 75 metų sukaktį kultūros Židinyje. Meninę programą atliks sol. A. Grigas iš Chicago ir sol. J. Stanelytė iš Vilniaus. Akompanuos P. Stravinskaskas.

DR. BRONIUS NEMICKAS, Vilniaus universiteto ir Lietuvos Respublikos Teisininkų Draugijos kviečiamas, lapkričio 27 d. išskrido į Vilnių, kur skaitys teisiniais klausimais paskaitas. Lietuvoje žada išbūti 6 savaites.

• **BRONIUS ARAS**, Los Angeles, siųsdamas auką rašo: "Švenčiant Dirvos 75 jubiliejinį metų noriu pasveikinti visą Dirvos laikraščio darbuotojų kadrą ir palinkėti visiems meilės ir stiprybės ir toliau tęsti tą taip sunkų darbą.

Buvusiam clevelandiečiui yra smagu matyti Dirvos laikraštį augant vis derlingesnėje dirvoje. Savo prisiminimuose aš gerbiu praeities redaktorius poną Karpių, V. Rastenį, B. Gaidžiūną, J. Čiurberkį ir dabartinį redaktorių p. V. Gedgaudą už nenuilstamą budinimą Lietuvos kraštui meilę, primindama mums pareigą ir toliau kovoti už savo krašto nepriklausomybę ir už savo dabartinius ir praeities bočių didvyrius."

Ačiū už auką ir sveikinimą.

• **ROMAS PUKŠTYS**, TRANSPAK firmos savininkas vėl važiuoja į Lietuvą gruodžio mėn. pradžioje. Paveda pinigų, tvarko palikimus, perka automobilius. Užsakymus priima iki gruodžio 1 d. TRANSPAK, 2638 W. 69th St., Chicago, IL 60629. 1-312-436-7772

(sk)

• **LŠST TRAKŲ RINKTINĖ** Naujoje Anglijoje, per pirm. Algirdą Zenkų, Dirvos leidimo reikalams atsiuntė auką 30 dol. Ačiū.

• **MJR. JONO BAGDONAVIČIAUS**, savanorio-kūrėjo, ir jo žmonos Vaclovos Kačinskaitės testamentu vykdytojai V. Kačinskas, K. Okas ir A. Zaura, iš gautų palūkanų Dirvai paskyrė 100 dol. Ačiū.

• **IRENA JAKŠTIENĖ**, S. Pasadena, užprenumeravo Dirvą savo dukrai Jūratei Landfield, Hawajuose. Sveikiname naują skaitytoją.

• **GALINA LEONINĖ**, Bradford, atnaujindama savo ir A. Kirlytės Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• **V. DUBINSKAS**, Chicagoje, atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• **H. ŠIAURYS**, Toronte, atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• **M. VYGANTAS**, Winnetka, atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• **A. VAIŠNYS**, Los Angeles, atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 20 dol. Ačiū.

• **A. PLEŠKYS**, Chicagoje, atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

NEW YORK

PAMINĖTA SUKAKTIS.

Korp. Neo Lithuania! New Yorko vieneto valdyba surengė korporacijos 68-tųjų metų paminėjimą 1990 lapkričio 17 d. Kultūros Židinyje, Brooklyn. Valdybai pirmininkauja dr. Jonas Lenkaitis.

Minėjimas pradėtas 11 val. pranciškonų koplyčioje. Už mirusius ir ištremtuosius korporantus mišias aukojo Tėvas Leonardas Andriekus, OFM ir pasakė prasmingą sukačėiai pamokslą.

Po mišių atsilankiusieji buvo pakviesti priešpiečiams ir pabendravimui mažojoje Židinio salėje.

Palaiminus Tėvui Leonardui valgius, korporantai ir jų kviestieji svečiai susėdo prie gražiai paruošto stalo ir gardžiavosi ne tik skaniu maistu, gėrimais, kavute bei saldumynais, bet maloniai bendravo savo tarpe. Pokalbiai ir gera nuotaika tęsėsi kelias valandas nenutrūkstamai.

Buvo pasirašyta sveikini-

Chicago futbol klubas "Lituanica" lapkričio 17 d. paminėjo savo veiklos 40 metų sukaktį. Nuotraukoje 1990 m. valdyba. Sėdi iš kairės: Ed. Šulaitis, D. Brandonisio, J. Juška, pirm. A. Glavinskis ir G. Bielskus. Stovi: J. Zukauskas, R. Balčiūnas, J. Cowley ir S. Jenigas. Trūksta L. Joniko. J. Tamulaičio nuotr.

mo kortelės filisteriui adv. Antanui Diržiui ir filijai pedagogei Irenai Banaitienei, kurie dėl sveikatos negalėjo šiame korporacijos paminėjime dalyvauti.

Visu šio minėjimu pasirūpino vieneto valdybos nariai talkinami korporantų.

Džiugu, kad graži tradicija – paminėti korporacijos metines – pastoviai tęsiama. Gaila, kad dalis korporantų dėl savaitgalyje pramatytų kitokių renginių negalėjo dalyvauti. Svarbu, kad tradicija tęsiama ir tuo parodoma, kad korp Neo Lithuania vienetas New Yorke gyvuoja.

Alg. Tr.

LOS ANGELES

"ARMONIKA" PRIE PACIFIKO

Esam taip toli nuo didžiųjų lietuviškų centrų, kad retai turime progą Kalifornijoje pasidžiaugti skambiais koncertais iš Tėvynės. Šį kartą, tačiau, mums pasisekė, – girdėjome smagią ir trankią Armoniką.

Gal kad esame šiltesnėje šio krašto pakrantėje, kad kasdieninė saulė jau yra padariusi įtaką mūsų būdą ir esame daugiau linkę į linksmesnes dainas ir melodijas, negu į dejones, Armonika mus sužavėjo savo tokių šviesių dainų pasirinkimu, drauge išlaikydama mūsų tautai charakteringą jausmingumą, švelnumą ir žaislingumą.

Visa programa buvo tarsi didžiulis subatvakaris, tai pilnas meilės tėvynei, tai kuklių meilės dainų, drauge įvedant mūsų žemdirbių papročius, rūpesčius ir nepalaužiamą tikėjimą ateitimi. Smuikai, pučiamieji, birbynės ir armonikėlės keitė tempą, nuotaikas, nė minutei neleisdami užsisvajoti, vis įtraukdami žiūrovą į naują ritmą. Keitėsi solistai – jautrios merginos Vida Vaičiulytė ir Nijolė Kniukštaitė, tenoras Jonas

Valuckas ir Ramutis Kaspariūnas, gi aktorius Arvydas Ilginis vis surasdavo taiklų lengvą juokutį, aptardamas gausias linksmas dainas ir orkestro meistriškas polkas. Buvo padainuota ir žemaitiškai, aukštaitiškai ir dzūkiai, pagaliau sulaukėme ir suvalkietiško, gal pagal būdą mažiau romantiškų melodijų.

Nebuvo žmogaus, kuris nebūtų buvęs sužavėtas šiuo per dainas apsilankymu į Tėvynę, kuris nepajustų mūsų tautos nepalaužiamo optimizmo, kaip jie tiksliai čia dainavo "kad mus griovė – nesugriovė!" Didžiulis jaunimo skaičius irgi kėlė nuotaiką, o visų atsakymas į klausimą: kaip patiko? buvo – labai, labai!

Koncertą čia surengė Lietuvių Bendruomenė ir Vyrių Kvartetas. Armonika dėkojo iškviestiesiems ir juos globojantiems losangeliečiams, o mes ilgai dėkojome už puikią programą. (RKV)

LIETUVA AMERIKOS TELEVIZIJOJE

Asmenys arba organizacijos gali užsaisakyti spalvotą dviejų valandų filmą rodantį lietuvių pastangas atstatyti Lietuvos nepriklausomybę. Demonstracijos Bostone, Vilniuje, Maskvoje. Landsbergio ir Prunskienės interviu su amerikiečių reporteriais. Senatorių diskusijos su politbiuro atstovais. Busho ir Gorbaciovo pasisakymai Lietuvos atžvilgiu.

Pabaiga Lietuvos vaizdų, žodžio ir dainų montažas. Įrekoruota VHS video kasetėje. Meniškai paruošta, teigiamai ir plačiai aprašyta DRAUGE š.m. rugsėjo 28 d. Kaina su persiuntimu \$35.00. Čekį su adresu siųsti: Feliksas Kontautas,

747 E. Broadway,
S. Boston, MA 02127.
Tel. (617) 268-5876

(42-45)

PREMIJA JAUNIMUI

Dr. Leono ir Irenos Kriaučeliūnų šeima savo mirusiam sūnui ir broliui prisiminti skiria kasmetinę

EUGENIJAUŠ KRIAUCĖLIŪNO PREMIJA

Premijai skirti sąlygos yra tokios:

1. Eugenijaus Kriaučeliūno 1,000 dolerių premija skiriama lietuviui jaunuoliui, geriausiai pasireiškusiam raštais (lietuvių, anglų ar kita kalba), veikla, organizaciniu veiklumu, ar jaunimo vienetui (sambūriui, tautinių šokių grupei, jaunimo chorui, sporto būreliui), geriausiai reprezentavusiam lietuvių ir Lietuvą vienerių metų bėgyje;

2. 1990 metų premijai gauti asmenis ar vienetus raštu pasiūlo jaunimo organizacijų vadovybės, jaunimo grupės, vyresniųjų organizacijos ar paskiri asmenys iki 1991 m. sausio 31 d. (pašto antspaudas);

3. Premijuotino asmens ar jaunimo vieneto tinkamumui įvertinti sudaroma Jury komisija, kurion po vieną atstovą skiria Pasaulio Lietuvių Bendruomenės jaunimo reikalams vadovas, Pasaulio Lietuvių Jaunimo sąjungos valdyba ir JAV Lietuvių Jaunimo sąjunga, o du atstovus paskiria Kriaučeliūnų šeima.

4. Jury komisija aptarusi asmens ar vieneto tinkamumą premijai, ją skiria balsų dauguma iki 1991 m. kovo 1 d. ir susitaria su Kriaučeliūnų šeima dėl premijos įteikimo laiko ir pobūdžio;

5. Premijai asmenys ar vienetai siūlo raštu, nurodant tiksliai premijai tinkamumo motyvus, ir siūnčiam:

EUGENIJAUŠ
KRIAUCĖLIŪNO
PREMIJOS KOMISIJAI
13400 PARKER ROAD
LEMONT, IL 60439